

Tanjana tsghatá lwa Pwal na 1 La Kwarejt

Ga zgu

¹ I'i Pwal, hgaf Lazglafta manda ya kumaf tsi na nza-kway ka mnda ghunay Yesu Kristi. Kawadaga ɲni nda zwanama mu Sustene, ² ta vindi yu ta na delewer na ɲa mnduha Lazglafta ma luwa Kwarejt, kaghuni ta nzakway ka ɲa Lazglafta nda zɔakatahuda Yesu Kristi, hagafhaga ta kaghuni ɲa nzakwa ghuni ka ɲani. Hagafhaga guli ta inda gwal ta nzakway ma sana vliha kavghakavgha ta maga du'a da Mghama mu Yesu Kristi. Tsatsi ná, Mghama mu ya demdem. ³ Ka nza zɔakatahuda i Da mu Lazglafta nda Mghama mu Yesu Kristi kawadaga nda kaghuni. Mista ghuni ka zɔakwa tanj guli.

Vlamavla Lazglafta ta zɔakwani nda ma Yesu Kristi

⁴ Ta va rfay yu ta Lazglafta ɔa ta ghɔɲa kaghuni ma vɔl zɔantani ta hudi ma guyaghunaftani nda Yesu Kristi, Zwanja Lazglafta. ⁵ Manda va tsaya nzakwani. Ma tsa guy-atá vgha ghuni nda tsi ya ná, vlaghunavla ta inda skwiha. Tsaya kɛl kuni ka lavɲntá gwada nda snanɲa mnigɲntá vɔrɔa skwiha guli. ⁶ Ma mnaghunata ɲni ta gwada Yesu Kristi ná, ka dihavatá tsa gwada ya ma ɲudufa ghuni. ⁷ Tsaya kwal kuni pɔatá inda skwiha ta vlɔ Lazglafta ɲa mnduhani, na tsa kaghuni ta kzla fitika nghɔglanɲa mu ta Mghama mu Yesu Kristi ya. ⁸ Lazglafta dza'a vla mbraku ɲa ghuni ha ka sagha tsa fitik ya, ɲa kwala lu vzaftá rutsak ta kaghuni baɔu tsa sagha Mghama mu Yesu Kristi ya. ⁹ Tsa Lazglafta ta hagaftá kaghuni ka guyaghunafta nda

Yesu Kristi ta nzakway ka Mghama mu ya ná, haɗ ta tsakalawi wa.

Daga vgha ma Igliz ma Kwareŋt

¹⁰ Zwanama ɗa! Kɗəkwaɗkɗək, ta ndəɓay yu ta dzvu ŋa ghuni nda hga Mghama mu Yesu Kristi. Dzərawadzəra ta wi, ma dagə kuni ta vgha ghuni, ka skwa turtuk ka kuni nzaku. ¹¹ Kəl yu ka mnay mantsa zwanama ɗa ná, sli'afslí'a gwal ga Kluwe ka sagha da mnihata kazlay: Ta zlərdawi kuni ma vgha ghuni kə'a. ¹² Dagavapdaga kuni mataba ghuni. Wya tsa skwi ta mnə kuni ya: «Ŋa Pwal aŋni» ka sanlaha, «ŋa Apwalus aŋni» ka sanlaha, «ŋa Kefas aŋni» ka sanlaha, «ŋa Kristi aŋni,» ka sanlaha guli, na skwi ta mnə kuni. ¹³ Kidaghi gamndər daga ta Kristi na? Pwal ta mtuta ta udza zləŋay ta ghəŋa kaghuni ra? Ari nda hga Pwal a magaghunafta lu ta batem na? ¹⁴ Ta rfay yu ta Lazglafta ɗa kabga haɗ ya maganaf yu ta batem mataba ghuni, ka nza a tsi ka i Krispus nda Gayus wa. ¹⁵ Mantsa tama, haɗ ya dza'a mnay kazlay: Nda hga Pwal magidifta lu ta batem kə'a wa. ¹⁶ Aya! Si zanapta ɗa tsa: Maganafmaga yu ta batem ta la ga Stefanas. Ta graftá yu ná, haɗ sana mndu magəglanaf yu ta batem ta ghəŋa tsaha ya wa. ¹⁷ La ka dza'a ka maga batem ŋa mnduha a ka Kristi nda i'i wu, la ka dza'a ka da mna Lfida Gwada ŋa mnduha, ka'a nda i'i. Ka dza'a ka kla'atá difla ghəŋa gha ka mnay a ka'a nda i'i guli wa. Ka má si skwi ma ghəŋa ɗa ka yu kla'ata ka mnay katsi ná, má dza'a nzakway mtatá Kristi ta udza zləŋay ka skwa bətbət.

Yesu Kristi ná, mbraku nda difla Lazglafta ya

¹⁸ Aŋ mndani, gwada ta mtatá Kristi ta udza zləŋay ná, nda nza ka tsaɓaku da gwal ta zadaku. Tsaw da amu gwal ta tva mbaku ya, nda sna amu kazlay: Mamu mbrakwa Lazglafta mida kə'a.

¹⁹ Wya skwi nda vinda ma deftera Lazglafta:

«Dza'a zadanazada yu ta difla ghəŋa mnda səla, dza'a hərđiŋhərda yu ta mahizla ghəŋa mnda səla,» ka'a.

²⁰ Ka si mantsa ka Lazglafta mnata ya ní, ga gwada ta difla mnda səla tama? Ga gwada ta gwal ta mnay kazlay: Nda sna aŋni ta zlahu kə'a tama? Ga gwada ta gwal ta zlərdutawi ma na ghəŋa hadik na guli? Had gwada ta həŋ dekdek wa. Niŋna Lazglafta ta difla mnduha ma na ghəŋa hadik ná, ka skwi ka bətbət.

²¹ Nda ŋa taŋ ma difil ná, traptra mnduha ma ghəŋa hadik ta tsatsaftá skwi maga Lazglafta nda ŋani ma difil. Ka klaftá Lazglafta ta tsa gwada ta mnə mu, niŋ hahəŋ ka gwada tsabaku ya, ŋa mbanaftá mnduha ta zlglafta.

²² Má maraŋnamara lu ta skwi ka mazəmzəm, kada grafta ŋni ka la Yahuda nda ŋa taŋ. Tsa skwi mnaŋna difla ŋni ya ŋa aŋni ta snay, ka la Grek nda ŋa taŋ. ²³ Aŋni, gwada ta zləŋatá Yesu Kristi ta udza zləŋay ŋa aŋni ta mnay. Ka zadĩntá tsa gwada ya ta la Yahuda. Tsabaku tsa gwada ya ka hamata gwal kul nzakway ka la Yahuda guli ta mnay. ²⁴ Ka gwal hagaf Lazglafta ŋa nzakway ka ŋani, dər má la Yahuda tsi, dər má hamata Grek a tsi ta mnay na: Kristi mbrakwa Lazglafta nda difla Lazglafta ya, ka hahəŋ.

²⁵ Tsaw tsa skwi maga Lazglafta ta nghə mnduha manda tsabaku ya ná, malaghumala ta difla mnduha. Ka ka mbegi Lazglafta ká mnduha ta gray ya guli ná, tsa nzakwani ka mbegi ta grə mnduha ya guli ná, malaghumala ta mbrakwa taŋ.

²⁶ Zwanama da daslawá nzakwa ghuni na tsa kaghuni hagaf Lazglafta ya, ka mndəra wati ma mnduha kuni? Sira a gwal nda sna ta skwi mataba ghuni ta nghə mnduha ma ghəŋa hadik wa. Sira a gwal dagaladagala mataba ghuni wa. Sira a gwal ta za mgham mataba ghuni guli wa. ²⁷ Lazglafta ka ghəŋani ta zabaftá tsa gwal ta nghə

mnduha ma ghɛɓa hadik ka rgha ya, ɓa pghanaghatá hula ta tsa gwal nda difla ghɛɓa hadik ma ghɛɓa tarɓ ya. Tsatsi ta zabaftá gwal ka mbegi ta nghɛ mnduha ma ghɛɓa hadik ya ɓa pghanaghatá hula ta gwal nda mbra. ²⁸ Tsatsi ta zabaptá gwal ta nghɛ lu ka mnduha tsa lu, htuhta hɛɓ katakata ta nghɛ mnduha ma ghɛɓa hadik ya, ɓa ɓwisaganatá deghre' ta gwal dagala dagala. ²⁹ Zabapzaba Lazglafta ta mnduha mantsa ya, kada kwala mndu ta ghɛɓaku ta kɛmani. ³⁰ Lazglafta ta ndi'aghunaftá nda Yesu Kristi, ka famatá tsi ta Yesu Kristi ka mnda vlamatá difil. Nda ma Yesu namafta Lazglafta ka mndu tdukwa ta wa irani, ka fatá amu ka mnduhani, ka varagaptá tsi ta amu ma dmaku. ³¹ Tsaya tama, «ka ta kumay mndu ta ghɛɓaku katsi, ka ghɛɓa tsi ta ghɛɓa skwi kdiɓ Mgham* ta magata,» manda ya nda vinda ma defteri.

2

Mnay Pwal ta gwada ta zɓɓatá Kristi ta udza zɓɓɓay

¹ Vɛɓda i'i ná, ma fitika lagha da da kaghuni da mna difatá skwa Lazglafta ta zlagamapta ná, had gwada nda la mnaghuna yu wa, nda sna yu ta skwi a ka yu guli wa. ² Ta sli'aftá yu ka lagha da kaghuni ná, had sana skwi ta ndanɛ yu ma ghɛɓa da ɓa mnaghunata ka ta ghɛɓa Yesu Kristi, tsa Yesu zɓɓaf lu ta udza zɓɓɓay ya tsi wa. ³ Ma tsa nzakwa da da kaghuni ya ná, kulembet nzakwa da, ta zɓɓ yu, ta ghudzaku yu. ⁴ Ma tsa fitika mnay da ta gwada Lazglafta ka tagha skwi ɓa ghuni ya ná, maraghunanta hidaku ka ghubaptá kaghuni a si ta magɛ yu wa. Sulkuma Lazglafta nda mbrakwani ta maraghunata kazlay: Kahwathwata tsa gwada mnɛ yu ya kɛ'a. ⁵ Tsaya tama, ta mbrakwa Lazglafta dihafta kaghuni ta zɓɓɓay nda ɓudufa ghuni ta hidakwa mnduha a wa.

---

* 1:31 Ngha ta Irmiya 9:22-23.

Difila Lazglafta

⁶ Ta mnə ɲni ta gwada ɲa gwal nda sifa ma zlgħay nda ɲuduf ná, vərda difil taghə ɲni, hidakwa gwal dagaladagala ma na ghəɲa hadik ta dza'a zwaduta na a wa. ⁷ Tsa difil mnə yu ya ná, difla Lazglafta ya ta nzakway ka skwi si nda difa kul nghanťá mnduha si ghalya ya. Ma kdaku lu ka zlagəgintá ghəɲa hadik ná, fafa Lazglafta ɲa mba amu, ɲa ɲlamafta. ⁸ Had' ya dər turtuk ma gwal dagaladagala ma na ghəɲa hadik na, nda sna ta tsa difil ya wa. Ka má nda sna həɲ katsi, má zləɲaf a həɲ ka dzata ta udza zləɲay ta Mghama glaku wa. ⁹ Tsaw tsa skwi maga Lazglafta ya ná, nda nza manda ya nda vinda ma defteri ta mnay kazlay:

Skwi ya ta kul nghanťá ira mnduha,
nda ya ta kul snaťá mnduha nda sləməɲa taɲ,
nda ya ta kul ndanaťá mnduha ma ghəɲa taɲ ya,
skwi payaf Lazglafta ɲa gwal ta d'vuta* kə'a.

¹⁰ ɲa aɲni maraɲnaɲta Lazglafta ta tsa skwi ya nda ma Sulkumani. Sulkum ná, nda sna ta inda skwi, nduk nda kdavakta skwi ma ndana Lazglafta. ¹¹ Mnda səla ná, sulkumani yeya nda sna ta kdavakta skwi ma tsatsi. Manda tsaya Sulkuma Lazglafta guli ná, tsatsi yeya nda sna ta kdavakta skwi ta nghanatá Lazglafta. ¹² Amu ná, Sulkuma na ghəɲa hadik na a mutsaf amu wu, Sulkum daga da Lazglafta ɲa amu ta mutsafta. Vlamavla Lazglafta ɲa snaťa mu ta inda skwiha vlama tsi nda zdakatahudani. ¹³ Ta mnə aɲni ta tsa skwiha ya ɲa mnduha ná, nda difla mnduha ma ghəɲa hadik a wu, nda difil ya ta taghə Sulkuma Lazglafta ta tagha aɲni. Mantsa ya kəl ɲni ka tsislanaptá inda skwiha ta sagħa da Sulkum ɲa gwal nda tsa Sulkum ya.

¹⁴ Mndu ya kul had' Sulkuma Lazglafta ma tsatsi ná, tsu'a a ta skwiha ya ta taghə tsa Sulkum ya wa. Manda

---

* 2:9 Ngha ta Isaya 64:3.

tsabaku ta sna tsatsi ta tsaha ya, laviŋ a vani ta sɔŋta wu kabga nda Sulkuma Lazglafta ta laviŋta lu ta galay. ¹⁵ Mndu nda Sulkuma Lazglafta ma tsatsi ná, laviŋlava ta gala inda skwi. Tsatsi ya tama, haɗ sana mnduha dza'a laviŋta galaptá tsatsi wa. ¹⁶ Manda va ya nda vinda ma defteri ta mnay kazlay:

Waya nda sna ta ndana Mgham na?

Waya ta laviŋta vlaŋtá hidaku† na kə'a ya.

Ama aŋni, ndanu manda ŋa Kristi ŋa aŋni ta ndanay.

3

Kwalva Lazglafta aŋni

¹ Ka vərɗani ka lu mnay katsi zwanama ɗa ná, ma tsa fitika nzakwa ɗa da kaghuni ya ná, manda mna gwada ŋa gwal nda Sulkuma Lazglafta ma həŋ a mna yu ta gwada ŋa ghuni wu, manda mna gwada ŋa mnduha ma ghəŋa haɗik mna yu, kabga si ta ka zwani kuni ma zlghafta ghuni ta Kristi nda ŋuɗuf. ² U'a ya vlaghuna yu, ɗafa a wu, kabga laviŋ a kuni ta ŋafta wa. Dər ndanana na ná, laviŋ a kuni ta ŋafta wu, ³ kabga manda nzakwa mnduha ma ghəŋa haɗik tata nzakwa kuni ta nzaku. Ka si tata draku kuni, tata zləɗɗawi kuni mataba ghuni katsi ya ní, nzaku manda ŋa mnduha ma ghəŋa haɗik a ta nzaku kuni nda tsa ra? Manda ŋa taŋ tata nzakwa kuni. ⁴ Ka si «ŋa Pwal aŋni,» ka sanlaha, «ŋa Apwalus aŋni,» ka sanlaha ka kuni ta mnay mataba ghuni ya ní, ta manda nzakwa hamata mnduha a kuni nda tsa ra?

⁵ Wa Apwalus, wa Pwal na? gwal ksanatá slna ta Lazglafta ŋni his his, ghunaf tsi ŋa mnaghunatá gwada ŋa zlghafta ghuni ta Kristi. Ta magay dər wati ma aŋni ta slna Mgham Yesu manda ya vlaŋna tsi. ⁶ Sləgafsləga i'i, ka tiŋtá Apwalus ta imi distani. Lazglafta ta ɗyay ka gəlay.

---

† 2:16 Ngha ta Isaya 40:13.

⁷ Daga mndu ta sləgay tani, daga mndu ta ta imi distani tani, sana skwi a hahəŋ wa. Lazglafta turtukwani ta dyay ka gəlay. ⁸ Ka skwa turtuk mndu ta sləgafta nda mndu ta tatintá imi. Dər wa dza'a mutsay ta nisəlani taβta slna ya maga tsi da Lazglafta. ⁹ Nda gwa aŋni ma slna Lazglafta. Nda nza kaghuni manda vwaha Lazglafta.

Manda həga Lazglafta nzakwa ghuni guli. ¹⁰ Zdifinɣda Lazglafta ta huđi ka thatá yu ta tughwani manda vərda mnda ba həga, ka lagha sani bay ta ghəŋani. Daswa ka mndu dza'a bay ta ghəŋani tama. ¹¹ Ya nda ghada thatá tughwani ya. Tsa dughwaŋani ya ná, Yesu Kristi ya, had sana tughwa həga dza'a thəglafta lu wa. ¹² Ta tsa tughwa həga ya ná, ta bə nda dzindar sanlaha, nda kufur ŋa sanlaha, nda pala ŋa sanlaha, nda udzu ŋa sanlaha, nda sləka ŋa sanlaha, nda dzuma ŋa sanlaha. ¹³ Bađu tsay Lazglafta ta guma dza'a saba dər wa ta daβi kabga vu dza'a galay. ¹⁴ Ka driŋ a vu ta slna tsa mndu ta tughwani ya wu katsi, dza'a mutsay ta nisəlani. ¹⁵ Ka driŋdra vu ta slna tsa mndu ya, mutsafta a ta nisəla wa. Tsatsi, dza'a mbafmba ŋa nzakwani manda sumbun.

¹⁶ Sna a kuni ka mnay kazlay: Həga Lazglafta ta nzaku Sulkuma Lazglafta mida kuni kə'a ra? ¹⁷ Ka badziŋbadza mndu ta həga Lazglafta ná, dza'a badziŋ badza Lazglafta ta tsatsi guli, kabga nda ghuba həga Lazglafta. Tsa həga ya ná, kaghuni ya.

¹⁸ Ma nanə mndu ta ghəŋani. Ka mamu difil ma ghəŋa da manda daslakwa ŋa ghəŋa hadik ka mndu, ka niŋna tsi ta ghəŋani ka rgha kada nzata tsi ka vərda mndu nda difla daga da Lazglafta. ¹⁹ Kəl yu ka mna tsaya ná, na difla mnduha ma ghəŋa hadik na ná, ga rgha ya ta kəma Lazglafta. Nda vinda ma deftera Lazglafta kazlay: Nda tsa ŋa taŋ ma hidaku* ya ta ksa Lazglafta ta həŋ, ²⁰ Ka'a

---

* 3:19 Ayuba 5:23, 13.

guli na: «Nda sna Mgham Lazglafta ta ndana gwal nda hidá, nda sna kazlay: Had hayhayani wu» kə'a†. ²¹ Mantsa ya, ma ghubu kuni ta mnduha. Indani demdem ka ŋa ghuni nzakwani. ²² Dər Pwal, dər Apwalus, dər Kefas, dər ghəŋa hadik, dər hafu, dər mtaku, dər skwiha ndanana, dər skwiha dza'a sagha nda sa, ka ŋa ghuni nzakwani. ²³ Kaghuni ya, ka ŋa Kristi kuni, Kristi guli, ŋa Lazglafta ya.

4

Ghunata mnduha Kristi aŋni

¹ Mantsa tama, nghawa aŋni ka gwal ksanatá slna ta Kristi. Nghawa aŋni guli ka gwal fanam Lazglafta ta difatá skwani ma dzvu. ² Vərda skwi ya ta psə lu da mndu ya fanam lu ta skwi ma dzvu ná, nzakwani ka ŋərma mndu. ³ Da i'i tada, dər má ta tsa mndəra dā kuni, dər má tsadighaha mnda səla ta guma, had gwada dā wa. I'i ná, tsa a yu ta guma ta ghəŋa dā wa. ⁴ Had sana skwi maga yu ta grə yu wa. Ŋərma mndu yu a ka yu guli wu, Mgham Lazglafta dza'a tsadighatá guma, mndu a wa. ⁵ Tsa tama ná, ma gi tsə kuni ta guma ta ghəŋa mndu ta kul sagha fitikani. Kzlawa, ta hway da wa kuni na! Bađu sagha Mgham ná, dza'a kligiŋkla ta daḅi ta skwi nda difa. Ŋa kligiŋtani duway ta daḅi ta skwi ta ndanə mnduha. Bađu tsa tama, dər wa dza'a mutsa rfani da Lazglafta manda ya ta ranja.

⁶ Zwanama dā, tsa skwiha garaghunaf yu ta ghəŋa aŋni nda Apwalus ya ná, ka tagha kuni ta skwi mida nzakwani: «Da zwadutá kuni ma tvi ka zluŋtá skwi nda vinda.» Da laghu kuni da ghərḅaku kazlay: Mal tsa ŋa dā mndu ya ka ŋa sani kə'a. ⁷ Wa ta mnay ŋa gha kazlay: Mal kagha ka sanlaha kə'a na? Lazglafta a ta vlaghatá inda skwi ra? Ka si

† 3:20 Zabura 94:11.

Lazglafta ta vlaghata ya ní, kabgawu ta kəl ka ka ghərɓaku manda skwi vlagha nda vla a lu wu ɓa?

⁸ Mantsa a nzakwani wu ki! Nya pɗa kuni na? Wya nda na kuni ka gadghəl katək, ta za mghama ghuni kaghuni, ta ghuya ɗaŋwa ɗni aɗni. Ta kumay yu má ta zay ghuni ta tsa mgham ya katək, má ka gwa mu ta vgha ka skwa turtuk nda kaghuni. ⁹ Ta grə yu ná, nana aɗni gwal ghunay na ná, nda hul faghuta Lazglafta ta aɗni. Manda gwal tsanagha lu ta guma, pgha lu ɗa pslatá həŋ ya aɗni. Nda nza ɗni ka skwa katskatsu, ɗa nghay mnduha ma ghəŋa hadik nda duhwalha Lazglafta tani. ¹⁰ Nda nza aɗni ka rgha, ta ghəŋa gwada ta Kristi. Kaghuni ya, nda hida aɗni ka kaghuni, kabga nzugwatá kaghuni nda Kristi. Kaghuni yeya nda mbra, mbra a aɗni wa. Kaghuni yeya gwal ka mndu, had mndu ta kulaftá aɗni ka mndu wa. ¹¹ Dər nda va nana ná, ta dzay dzay maya nda ndala tani ta aɗni. Lgut tɗukwa a ta vgha ɗni wu, ta gɗata ta ɗga aɗni lu. Ta tvi ta tvi sɛla ɗni. ¹² Aɗni ta hərɓaku ka maga* skwi ɗa fadamta ɗni da wa ɗni. Razaɗnafha mndu, má tahula gha ka Lazglafta, ka ɗni. Dər ki lu ta dula aɗni ya ná, mər su' ká ɗni ta su' ay guli. ¹³ Dər kinawu ká mnduha ta raraza aɗni ya ná, slededa ka aɗni ta gwada nda həŋ. Ka maghdzəka taŋ ká mnduha ma na ghəŋa hadik na fatá aɗni. Manda ɗəɗak ká həŋ ta ngha aɗni.

Zwana da ta ɗvu yu katakata kaghuni

¹⁴ ɗa pghaghunaghatá hula a ta vindaghunafta yu ta na skwi na wu, ɗa hurzlaghunaptá sləməŋ ta vindaghunafta yu, kabga zwana ta ɗvu yu kuni. ¹⁵ Dər má dambu' kidaghi mnduha ta tagha skwi ta ghəŋa Yesu Kristi ɗa ghuni, turtuktuk da ghuni. I'i tsa da ghuni ya kabga tiŋəl i'i ta mnaghunatá Lfida Gwada, ka zlghaftá kuni ta Yesu Kristi.

* 4:12 Ngha ta Slna gwal ghunay 18:3.

¹⁶ Kdækwakdæk! Ksawaksa ta ghəzama dā. ¹⁷ Tsaya tama, ghunafghuna yu ta Timute ta nzakway ka zwaŋa dā ya d̄vu yu. Ŋərma mndu ya ta tva Mgham Yesu. Ta tvi səlani ŋa lagha havglaghunaktá tva nzakwa dā ma Yesu Kristi, nda ya ka yu ta taghay ŋa Iglizha ma inda vli.

¹⁸ Səglaghata a Pwal wu ka sanlaha ta gray mataba ghuni, ka ghər̀baku. ¹⁹ Ka ta d̄vay Lazglafta katsi ná, ndusa yu ka labə da kaghuni. Ka mamu sana skwi laviŋ tsa gwal ta ghər̀baku ya ta magatá tsi, ka gwadiŋta nda wi a tsi ya, dza'a snay yu badu tsa. ²⁰ Gwada ta ga mghama Lazglafta ná, gwadiŋta nda wi yeya a wu, ta maravamara mbrakwani. ²¹ Ka lagha yu slaghunaghata nda sarak re, ari ka lagha yu slaghunaghata nda zdakwa ghəŋa dā, nda ya nda d̄va kaghuni a na? Zba a wa zba ta ya ta kumə kuni mida.

5

Dər nu tsi ka gwal zlḡhay nda ŋuduf ta magay nda vgha taŋ

¹ Ka lu ta mnay ta snə yu ma luwa ná, mamu hliri mataba ghuni. Dər gwal kul snəŋtá Lazglafta ná, had həŋ ta nzaku manda tsaya wa. Ta hani sana mndu nda markwa dani, ka lu. ² Ma ŋa dzata ghuni ta ghəŋ ka taw, ka ghziŋtá tsa mndu ya mataba ghuni ná, ghər̀baku ŋa ghuni ta ghər̀bay ta ghəŋa tsa. ³ Dər má di'iy n̄zatanzakwa dā nda kaghuni ná, kawadaga yu nda kaghuni ma sulkuma vgha dā. Nda ghada tsanaghata dā ta guma ta mndərga mndu ta magatá skwi manda tsaya, manda skwi hada yu kawadaga nda kaghuni. ⁴ Tsatsa yu ta tsa guma ya nda hga Mghama mu Yesu. Skwi ta mnaghunata yu ná, tskavawatska. Ka tskavatska kuni katsi, ya kawadaga sulkuma vgha dā nda kaghuni. Kawadaga mbrakwa Mghama mu Yesu guli nda kaghuni. ⁵ Ka vlaŋta kuni ta tsa mndu ya ta halaway, ŋa

badziŋtá slu'uvghani, kada mbanafra Lazglafta ta hafani badu vragata Mghama mu Yesu.

⁶ Ngha a i'i ta skwi ŋa ghərɓay kaghuni ta ghərɓaku wa. Sna a kuni kazlay: Kuseta ta is ná, ta ŋlanafŋla ta inda hwadatá hupa buradi kə'a ra? ⁷ Kliŋwa kla ta tsa dmaku ta nzakway manda is ya mataba ghuni, dza'a kəl kuni ka nzata hezle' manda hwadatá hupa buradi kul haɗ is mida. Aŋ mndani, nda sna yu kazlay: Ghuɓighunis ghuba Lazglafta hezle' nda ma mta ta Yesu Kristi kə'a. Tsatsi ná, nda nza manda Zwaŋa Tuwak ta hnə lu ŋa za skala Pak* ya. ⁸ Ma zə mu ta tsa skala Pak nda buradi nda is ŋa ghalya mida ya. Tsa is ya ná, maga ghwadaka skwi ya. Zama za nda buradi kul haɗ is mida ta nzakway ka vərɗani dze'dze' ya. Nda ŋuduf ya nda ghuba, tdukwa†.

⁹ Ma tsa delewera ɗa vindaghunaf yu ghalya ya ná, mnaghunamna yu kazlay: Yaha kuni da ksa nzaku nda gwal ta hliri kə'a. ¹⁰ Tsa mnay mnə yu ya ná, ta mnə ta ghəŋa gwal ma ghəŋa haɗik, ta hliri, ta tsagana, ta ghali, ta wuya skwi a yu wa. Ka má mantsa tsi katsi ná, má sli'agapsli'a kuni tkwe' ma ghəŋa haɗik. ¹¹ Skwi mnə yu ŋa ghuni ná, ma ksə kuni ta nzaku nda mndu ta mnay kazlay: Krista i'i kə'a ta mataba tsa ná, ta hliri, ta tsagana, ta wuya skwi, ta kusleberaku, ta ghuyaku, ta ghali. Yaha kuni walaŋtá tsghə da hliba turtuk kawadaga nda mndərga tsa mndu ya.

¹²⁻¹³ Nu gwada i'i nda gwal kul sagha zlghaftá Kristi ná, Lazglafta a dza'a tsa guma ta ghəŋa tsaha ya ra. Gwal mataba kaghuni ŋa ghuni dza'a tsa guma ta ghəŋa taŋ. Ka defteri na: «Ghzlapwaghzlap ta mndu ta maga ghwadaka skwi mataba ghuni‡,» ka'a.

* 5:7 Ngha ta Sabi 13:7, 12:21. † 5:8 Ngha ta Sabi 12:15-20, Vrafta ta zlahu 16:3. ‡ 5:12-13 Vrafta ta zlahu 17:7.

6

Tsapta guma mataba gwal zlghay nda nuduf

¹ Ka sli'afslia skwi mataba sani nda sani mataba ghuni katsi, waka sani dza'a walaŋta dza'a kla tsa gwada ya da gwal guma kul sanaŋta Lazglafta, ka zluŋta mnduha Lazglafta na? ² Sna a kaghuni kazlay: Mnduha Lazglafta dza'a tsa guma ta ghona mnduha ghona hadik ka'a ra? Ka si kaghuni dza'a tsa guma ta ghona mnduha ghona hadik ya ni, slaghu a kaghuni ka tsata guma zwana skwiha ki'a ki'a ra? ³ Sna a kaghuni kazlay: Amu dza'a tsa guma ta ghona duhwalha Lazglafta ka'a ra? Skwi mataba nzakwa mu yeya dza'a trapta mu tama rki! ⁴ Ka mamu skwiha mantsa ya ta slata mataba ghuni katsi, ka klafta kuni ka klaghata da gwal guma kul had ghzliwa tan da Igliza Lazglafta na, ⁵ aya hula! Ka i'i nda kaghuni. Nwaya ki mndu der turtuk nda difil ma ghonani prak ka dzraghunafata skwi mataba ghuni na? ⁶ Ra a ka klay ghuni ta gwada mataba kaghuni gwal zlghay nda nuduf ha ka klay ghuni da gwal guma kul sanaŋta Lazglafta wa.

⁷ Nda nza tsa wluvusta ta wluvusta kuni ta vgha mataba ghuni ya ka badzaku. Ka gagha ga mndu ta gwada, ksay gha ta nuduf. Ka ghala ghala mndu ta kagha, zlanata gha. ⁸ Nda va tsaya ya na, tsa kaghuni ya ta ganata sani. Va tsa kaghuni ya ta ghwalguduŋta skwa sani, kulam nda va tsa nzakwa ghuni ka zwanama ya. ⁹ Sna a kaghuni kazlay: Had vla gwal ta ga dmaku ma ga mghama Lazglafta wu ka'a ra? Ma nanə kuni ta ghona ghuni. Dina ka sanaŋta ghuni kazlay: Gwal ta ga sli'insli'in, nda gwal ta wuya skwi, nda gwal ta hliri, nda gwal ta hani zgun nda zgun, marakw nda marakw, ¹⁰ Nda gwal ta ghali, nda gwal ta hara'u ta iri nda gwal ghuyaku, nda gwal ta kuslemeraku, nda gwal ta zla'uwa mndu na, had hon dza'a lami da

ga mghama Lazglafta wu kə'a ra? ¹¹ Manda tsaya si nzatá nzakwa sanlaha mataba ghuni ghalya. Ndana tama, Sulkuma Lazglafta mu ta ghubaghunata, ka nzatá kuni hezle', ka naghunafta ka ɲərma mndu kabga zlglafta ghuni ta Mghama mu Yesu Kristi.

Vlaŋwa glaku ta Lazglafta nda vgha ghuni

¹² «Had skwi piydif lu ta ghəŋani wu,» ka sanlaha mataba ghuni ta ndanay. Tsaw inda skwi a nda ra wu. «Laviŋlava yu ta maga inda skwi guli,» ka sanlaha. Tsaw had i'i dza'a ga vu'a sana skwi wa. ¹³ «Skwa zay ná, ɲa huɖi a ra? Huɖi guli ná, ɲa skwa zay a ra?» ka kuni ta mnay guli. Tsaw nda skwa zay tani, nda huɖi tani, dza'a ɓadziŋɓadza Lazglafta ta həŋ his his. Slu'uvgha ná, magaf a Lazglafta ɲa maga sli'ɲsli'ɲ nda tsi wa. Nda nza slu'uvgha ɲa Mgham Yesu, ta nzata Mgham Yesu ka ɲa slu'uvgha. ¹⁴ Ma mtuta Mghama mu Yesu ná, Lazglafta ta sli'aganapta ma mtaku. Tsatsi dza'a sli'agamapta ma mtaku nda mbrakwani guli.

¹⁵ Sna a kuni kazlay: Slu'uvgha ghuni ná, fawaya vgha Kristi ya kə'a ra? Dza'a nda ra ka klafta ɗa ta fawaya vgha Kristi ka ndi'anafta nda slu'uvgha karwa rki? Magava a wu! ¹⁶ Sna a kuni kazlay: Mndu ta ndi'aftá vghani nda karwa ná, ka skwa turtuk vgha taŋ nda tsi kə'a ra? Tsa mnduha his ya dza'a nzata ka slu'uvgha turtuk*, ka defteri ta ghəŋani. ¹⁷ Mndu ta zlanəŋtá ghəŋani ta Mgham Yesu ná, ka skwa turtuk ndana taŋ nda Mgham Yesu.

¹⁸ Tsaya tama, zlaŋwa sli'ɲsli'ɲ. Hamata dmakuha ta magə lu ná, ta ɓla vgha ta maga'ata lu. Mndu ta fatá sli'ɲsli'ɲ ka slnani, ɲa vərɗa slu'uvghani ta ga tsi ta dmaku. ¹⁹ Sna a kuni kazlay: Slu'uvgha ghuni ná, həga Sulkum nda ghuba ya kə'a ra? Lazglafta ta vlaghunata ɲa

* 6:16 Ngha ta Zrafta 2:24.

nzaku ma kaghuni, ta ka ɲa ghuni a vgha ghuni tama wa.
²⁰ Vara vara Lazglafta ta kaghuni nda skwi nda bla. Tsaya
 tama, vlaŋwa glaku ta Lazglafta ma skwi ta magə kuni nda
 slu'uvgha ghuni.

7

Zlgha wa Pwal ta ghə ɲa gwada ta kluvustá vgha

¹ Ndanana tama, wana yu ta zlghaghunaftá wa skwiha
 ya vindidif kuni: Dina ka nzata mndu kul kla marakw.
² Tsaw tama ná, ɲa wara hliri ná, dɪna ka klafta mndu ta
 marakw, ta dza'a marakw guli da zə'al. ³ Ka vla zə'al ta
 vghani ɲa markwa taŋ. Ka vla marakw guli ta vghani ɲa
 zə'ala taŋ. ⁴ Vgha marakw ná, ɲani a wu ɲa zə'ala taŋ ya.
 Vgha zə'al guli ná, ɲani a wu ɲa markwa taŋ ya. ⁵ Ka dzraf
 nda dzra a kuni ɲa fitik rets kabga ɲa maga du'a wu katsi
 ná, yaha sani da kwalaghutá vla vghani ɲa sani. Tahula
 tsaya, ka vrəglanafta kuni ta guya vgha ghuni manda va ya
 snu kuni, da traptá kuni ta ɲafta ghudzaku ma vgha ghuni,
 da mutsaftá halaway ta ghurum ɲa ɲraptá kaghuni.

⁶ Hidaku ɲa i'i ta vlaghunata, ka nzata tsi ka tkwe'a ka
 yu nda kaghuni wa. ⁷ Ka má manda ndana i'i tsi ná, má
 manda ɲa dɪa ka mnduha nzata, ka i'i. Tsaw dər wa nda
 ɲani ma zɪakatahudi vlaŋ Lazglafta. Yeya ɲa gha, ka'a nda
 ya, yeya ɲa gha ka'a nda sani.

⁸ Skwi mnə i'i ná, ta mnay yu ɲa gwal kul had markwa
 taŋ nda mi'a wadguha ná, dɪna ka kday ghuni ta nzakwa
 ghuni turtukwa ghuni manda i'i na. ⁹ Ala ka si laviŋ a kuni
 ta ɲafta wu katsi, kluvwakla ta vgha. Dər kluvtá vgha ka
 nzata ka su'ay.

¹⁰ Wya zlahu ta mnanata yu ta gwal ta kluvtá vgha
 taŋ, i'i a ta mnay guli wu, mgham ta mnata kazlay: Yaha
 marakw da dgata vgha nda zə'ala taŋ kə'a. ¹¹ Ala ka dgadga
 tsi ta vgha nda zə'ala taŋ ya, nzatani mantsa, yaha tsi

klөгәлтá sana zә'al. Ka mantsa a tsi wu dzrәglaftani nda zә'ala taŋ. Yaha zә'al da ghzliŋtá markwa taŋ guli.

¹² Wya skwi ta mnә i'i ka ghәŋa da ŋa sanlaha, Mgham a ta mnay wa. Ka mamu mnda zlgħay nda ŋuduf kul zlgħaftá markwa taŋ ta Yesu Kristi katsi, tsaw ta kumay tsa marakw ya ta kdá nzakwani nda tsa zә'ala taŋ ya katsi, yaha tsa mndu ya da ghzliŋtá tsa markwa ya. ¹³ Manda va tsaya guli, ka mamu marakw ta zlgħaftá Yesu Kristi nda zә'ala taŋ kul zlgħaftá Yesu katsi, tsaw ta kumay tsa mndu ya ta kdá nzakwani nda tsa marakw ya katsi, yaha tsa marakw ya laghu ga taŋ. ¹⁴ Kәl yu ka mnay manda tsaya ná, kabga nda ghuḃa tsa guyatá vgha tsa mndu kul zlgħaftá Kristi ya nda markwa taŋ ta zlgħafta ya. Mantse ya guli, nda ghuḃa tsa guyata vgha marakw kul zlgħaftá Kristi nda zә'ala taŋ ta zlgħafta ya. Ka má nza a tsi mantse ná, má dza'a nzaku zwana taŋ manda zwana gwal kul snantá Lazglafta. Wya kahwathwata guli ná, nda ghuḃa nzakwa taŋ da Lazglafta. ¹⁵ Ka ta had yu nda kagha wu, ka tsa kul zlgħafta Kristi ya ná, dgaghutani ta vghani. Ma tsaya tama, dәр zә'al tsi, ka dәр marakw a tsi ma zlgħay nda ŋuduf, flau' nzakwani kabga hgaŋ hga Lazglafta ta kaghuni ŋa nzaku nda zdaku. ¹⁶ Kagha marakw ta zlgħaftá Yesu, nda sna kagha kazlay: Dza'a mbanafmba yu ta zә'ala ini kә'a ra? Kagha zә'al ta zlgħaftá Yesu, nda sna kagha kazlay: Dza'a mbanafmba yu ta markwa ini kә'a guli ra?

Mndәrga nzaku ta zcfәganatá Lazglafta

¹⁷ Ka mantse a tsi wu ná, ka nza dәр wa ta nzaku manda ya vlaŋ Lazglafta. Ka nza dәр wa ta nzaku manda ya hgaŋ Lazglafta guli. Tsaya ta mnә yu ŋa inda Igliz. ¹⁸ Ka nda tsa fafada mndu ta hgafta Lazglafta katsi, ma thөгәl tsi kazlay: Madәр teke'a fafada da kә'a. Ka ta nda fafadani mndu ta hgafta Lazglafta guli, ma thә tsi guli kazlay: Ka

tsiŋtsa yu kə'a. ¹⁹ Dər tsanaghuha lu, haď skwi tsanagha tsi wu, dər tsanaghu a lu wu, haď skwi tsanagha tsi wu, snata zlaha Lazglafta malani. ²⁰ Ka kinawu nzakwa mndu ta hgafta Lazglafta ya ná, nzakwani manda va tsaya. ²¹ Ka si ka vu'a ka ta hgafta Lazglafta ta kagha, ma ndanu ka. Ala ka mamu tva mutsafta gha ta nzaku falau' vgha katsi ya, mutsumutsa katək. ²² Ka dər ka vu'a mndu ta hgafta mgham Lazglafta katsi, nda pla vgha tsa mndu ya da Mgham Lazglafta. Manda tsaya, mndu kul haď ka vu'a ta hgafta Lazglafta ná, ka vu'a Kristi tsatsi guli. ²³ Nda bla varata lu ta kaghuni, ma niŋ kuni ta ghəŋa ghuni ka vu'a mnda səla. ²⁴ Ka kinawu nzakwa mndu ta hgafta lu ya zwanama, nzakwani mantsa ta kəma Lazglafta.

Gwada ta ghəŋa gwal ta kul klaftá marakw

²⁵ Ta ghəŋa gwal kul kluvta' vgha taŋ ya, skwi ta ndanu yu dza'a yu mnay, ya snaŋ yu da Mgham Yesu a wa. Dza'a snaŋ kuni ta gwada dā kabga mndu ta fə lu ta ghəŋ tida yu.

²⁶ Ta ghəŋa na blakwa nzaku na ná, wya skwi ta ndanu yu: Dina ka nzakwa mndu mantsa. ²⁷ Ka klafkla ka ta marakw katsi, ma zbəgəl ka ta dgatá vgha nda tsi. Ka klaf a ka ta marakw wu, ma zbə ka ta marakw. ²⁸ Ka klafkla ka ta marakw, ga a ka ta dmaku wa. Ka laghula makwa da mndu guli, ga a ta dmaku wa. Nziya nza tsi ná, dza'a ghuyay ta daŋwa ma slu'uvgha. Ta kumay yu ta klaghunapta ma tsa ghuya daŋwa ya.

²⁹ Wya skwi ta kumə yu ta mnay zwanama: Ta sira a fitik wu, daga ndanana, ka nza gwal nda marakw mista taŋ, manda gwal kul haď nda marakw. ³⁰ Ka nza gwal ta taw, manda gwal kul haď ta taw. Gwal ta rfu guli, manda gwal kul haď ta rfu. Gwal ta dzawatá skwiha guli, manda gwal kul haď skwi da həŋ. ³¹ Ka nza gwal ta za mgham

ma ghəŋa hadik, manda gwal kul had ta za mgham, kabga ndusa na ghəŋa hadik na ka kɗaku.

³² Ta kumay yu ta nzakwa ghuni kul had ma ndanu. Mndu kul klafta marakw ná, ta ghəŋa tva skwiha ta zdəganata Lazglafta yeya ta ndanə tsi. ³³ Ama mndu ta klaftá marakw, ta ndanay ta skwiha ma ghəŋa hadik ŋa zba tva zdəganatani ta markwa taŋ. ³⁴ Tsaya tama, his skwi ta ndanə tsi. Mantsa marakw kul had zə'alani nda makwa ta həga guli. Ta ghəŋa tva skwiha ta zdəganata Mgham Yesu yeya ta ndanə həŋ. Tva skwiha ta zdəganatá Mgham Yesu yeya ta ndanə həŋ, kabga fafa həŋ ta ŋudufa taŋ, nda ghəŋa taŋ tani, ŋa Lazglafta. Marakw ga zə'al ná, ta ndanay ta skwiha ma ghəŋa hadik ŋa zba tva zdəganatani ta zə'ala taŋ.

³⁵ ŋa kata kaghuni tsa skwi ta mnə yu ya, ŋa tsaghunamtá matsavada a wa. Ta kumay yu ta magay ghuni ta skwiha ta raku, ka ndi'afata kuni ta vgha nda Mgham Yesu kul had sana ndanu.

³⁶ Ka lagha duhwal nda makumidzani mantsa: Kla a yu ta kagha wu ka'a, tahula tsa, ka ndanuglaptá tsi kazlay: Dmaku tsa skwi ya magana yu kə'a, tsaw tata tɗu ŋudufani tida ta kumay ta klay katsi, ka kla tsi. Maga a ta dmaku wa.

³⁷ Ka lagha duhwal ka kurata kazlay: Kla a yu ta marakw wu kə'a, grafgra guli kazlay: Mantsa ya nzakwani kə'a ma ŋudufani mndu a ta pyafta wu kə'a katsi, dina tsaya.

³⁸ Tsaya tama, ka klafkla mndu ta marakw ná, dina tsaya. Ka kla a yu ta marakw wu, ka mndu guli ná, mal tsaya dɪnakwani.

³⁹ Ka ta ndiri zə'ala marakw katsi ná, yaha walaŋta dza'a mista sana zə'al. Ala ka nda mta zə'ala taŋ katsi, laviŋlava ta dza'a mista sana zə'al ta kumə tsi. Nziya nza tsi, mista mnda zlghay nda ŋuduf katsi. ⁴⁰ Ka má manda ndana i'i tsi, mal ma nzatani mantsa ya dza'a mutsafta tsi ta rfu, ka

ya dza'a laghu tsi mista sana zə'al. Nda sna yu guli kazlay: Mamu Sulkuma Lazglafta da i'i kə'a.

8

Za slu'a skwa wuyay

¹ Skwi ya dza'a yu gwadāy ndana, dza'a gwadāy yu ta ghəŋa slu'a skwa wuyay. Manda va ya mnə kuni kazlay: Nda sna mu ta inda skwi kə'a ya ná, manda va tsaya nzakwani. Ama tsa sŋaŋta skwa mu ya ná, ta vlamata gla ghəŋ. Dvuvusta vgha skwi dza'a kla amu ta kəma ta kəma.

² Ka nda sna i'i ta skwi ka mndu ta ndanay katsi ná, ta sna a tsa mndu ya ta skwi manda ya ta raku ka sŋaŋtani wa.

³ Ka dʋudʋa mndu ta Lazglafta katsi, tsa mndu ya ná, nda sna Lazglafta ta tsatsi.

⁴ Taghəŋa skwi ta nghanatá za slu'a skwa wuyay, wya tsi: nda sna amu skwi ka bətbət na skwa wuyay ma ghəŋa hađik kə'a. Turtuktuk Lazglafta guli. ⁵ Aŋ mndani, mamu skwiha ta garə mnduha nda Lazglafta. Manda va tsaya ná, nda ndəgha «lazglaftaha» nda ndəgha «mghamha» guli.

⁶ Dər ma mantsa tsi, ŋa amu ná, turtuktuk Lazglafta ta nzakway ka Da mu, ta zlaganapta inda skwi ma ghəŋa hađik. ŋani amu guli. Turtuktuk mghama mu guli, tsaya Yesu Kristi zlaganap Lazglafta ta inda skwiha nda ma tsatsi ya, ma tsatsi nzata amu nda hafu guli.

⁷ Dər nda sna amu kazlay: Hađ hafu ma skwa wuyay wu kə'a ná, sna a sanlaha mantsa ya wa. Ta zə həŋ ta slu'a skwa wuyay ná, manda va skwi mamu hafu ma tsa skwa wuyay ya ka həŋ ta ndanay, kabga snusna həŋ nda skwa wuyay. Ta mutsa a mbrakwa taŋ ma zlgħay nda ŋuduf wu, ŋriŋnisŋra na slu'i zu ŋni na ka həŋ ta ndanay. ⁸ Skwa zay a dza'a kladamaghata da Lazglafta wa. Dər má ta zay mu, dər má za a mu wu, hađ skwi tsamagħa tsi wu, hađ skwi htamagħu tsi guli wa.

⁹ Aŋ mndani, laviŋlava kuni ta za inda skwi ta kumə kuni, ama dāsuwa ka kuni da nzaku kuni ka skwa tuthun da gwal nda hta mbrakwa taŋ ma zlgħay nda ŋuduf nghər həŋ ta kaghuni. ¹⁰ Tsa lagħa mndu kul mbraku ma zlgħay nda ŋuduf ka nghaŋtá kaghā nda «sna ta skwi» ya kay, ta nzaku ma həga skwa wuyay ta za slu'a skwa wuyay katsi ní, hađ tsatsi dza'a mnay: Ka za i'i guli kə'a ra? ¹¹ Tsaya tama, tsa skwi maga kaghā ta mnay kazlay: Nda «sna i'i ta skwi» kə'a ya ta zadĩŋtá tsa zwaŋama kul hađ mbrakwani mtu Kristi ta ghəŋa tsatsi ya guli. ¹² Ma tsa magay ghuni ta dmaku ka zlabĩŋtá zwanama ma ndanu kul hađ mbrakwa taŋ ya, maganaťá vərđā Kristi kaghuni ta tsa dmaku ya. ¹³ Tsaya tama, ka si skwa zay dza'a zləmbĩŋta zwaŋama dā katsi ná, hađ yu dza'a walglaŋta za slu'i đekđek wu, kada kwala yu zləmbĩŋtá zwaŋama dā.

9

Mnay Pwal ta Lfida Gwada

¹ Laviŋ a yu ta maga inda skwi wu ra? Ghunata mnda Yesu Kristi a yu wu ra? Ngha a yu ta Mgham Yesu nda ira dā wu ra? Pəghatá ghəŋa slna dā ma Mgham Yesu a kaghuni ra? ² Dər má fa a sanlaha ta i'i ka ghunata mnda Mgham Yesu wu ná, ka ŋa kaghuni ná, nda nza yu kabga i'i ta mnaghunata Lfida Gwada kəl kuni ka nzakway ka gwal zlgħay nda ŋuduf.

³ Wya skwi ta kəl yu ka huzla gwada da gwal ta mana i'i: ⁴ Má ra a ka mutsay ŋni ta skwi ŋa zay, nda ya ŋa say ŋni ma slna ta magə ŋni ra? ⁵ Laviŋ a aŋni guli má ta kliŋtá mukuma ma zlgħay nda ŋuduf ta nzakway ka markwa ŋni manda ŋa sanlaha ma gwal ghunay, nda i zwanamani ma Mgham Yesu, nda Kefas wu ra? ⁶ Ari aŋni nda Barnabas yeya a ŋa maga slna ka mbalay na? ⁷ Ta kđə snanťa kaghuni ta sludzi ta maga slna, tsatsi guli ta zunťá

ghəŋani ra? Mamu mndu ta ŋəbata fu ná, kul za yakwani ra? Ari mamu a mndu ta ŋha rini ná, kul sa u'a tsa rini ya na?

⁸ Mnda səla yeya ta ndana tsa skwiha mnə yu ya ra? Dər zlahā Lazglafta guli ná, ta mnay mantsa. ⁹ Wya ka Musa vindafta ma zlahā Lazglafta: «Ma fanam ka ta budzaŋ ma wi ta sla. Ta dǵə tsi ta hya*,» ka'a. Ta ghəŋa sla yeya ta ndana Lazglafta ta tsaya ra? ¹⁰ Ari ta ghəŋa amu a ta gwada Lazglafta kahwathwata katək na? Mantsa ya nzakwani, ta ghəŋa amu vindafta tsi ta tsa mnay kazlay: Ta hvə mndu ta hva ná, nda fata ghəŋani ŋa mutsa nisəlani katsi, ta dǵə mndu ta hya guli ná, nda fa ta ghəŋani ŋa mutsa nisəlani katsi kə'a ya. ¹¹ Ka si aŋni ta sləgamtá hulfa Sulkum ma kaghuni ya ní, ra a ka tsu'ay ŋni ta skwa wa dzvu da kaghuni guli ra? ¹² Ka ta zayzay sanlaha ta kaghuni ya ní, mal aŋni a má dza'a zay katək wu ra?

Ta dawəŋ a aŋni ta skwi da kaghuni wa. Ta su'ay aŋni ta inda ghuya daŋwa ta slaŋnaghata, kabga yaha ŋni nzata ka gwal ta pyaftá sli'a gwada ta ghəŋa Kristi ta kəma ta kəma. ¹³ Sna a kuni kazlay: Gwal ta ksa slna ma həga Lazglafta ná, hada ta za həŋ ta skwa zaya taŋ kə'a ra? Gwal ta vla skwi ta gwir guli ná, mida ta mutsa hahəŋ ta ŋa taŋ guli kə'a ra? ¹⁴ Ta ghəŋa gwal ta mna Lfida Gwada guli ná, mnamna Mgham Yesu kazlay: Ma tsa mna Lfida Gwada ya dza'a za hahəŋ ta ŋa taŋ guli† kə'a.

¹⁵ I'i ná, dawəŋ a yu ta skwi da kaghuni wa. Ka vlihata kuni a ka yu kəl yu ka vindaghunafta guli wa. Ta dər mtakwa da, ka ya dza'a kləgədədusta lu ta skwa ghərɔakwa da. ¹⁶ Tsa mna Lfida Gwada ta mnə yu ya guli ná, nza a ka skwa ghərɔay da ta ghərɔaku nda tsi wu, kabga tkwe' fidaghata lu ta mnay. Ka mnaŋ a yu wu ná,

* 9:9 Vrafta ta zlahu. 25:4. † 9:14 ŋha ta Mata 10:10, Lukwa 10:7.

ɗaŋwa ŋa ɗa. ¹⁷ Ka má i'i ta kuratá magay katsi ná, ma dza'a play lu ŋa ɗa. Tsaw i'i a ta kurata wu, ta magay yu kabga tkwe' fidaghata lu ta magay. ¹⁸ Nu ta mutsə yu mida tama? Skwi ta mutsə yu mida ná, mnay ɗa ka mbalay ta Lfida Gwada kul ɗawa nisəla wəl mnay ɗa ta tsa Lfida Gwada yeya.

¹⁹ I'i ta kwara ghəŋa ɗa, tsaw ka niŋtá yu ta ghəŋa ɗa ka vu'a inda mnduha ŋa kataŋtá inda mnduha kada mutsanakta yu ta Mgham Yesu ta ndəghata mnduha. ²⁰ Ka mataba la Yahuda yu, manda hahəŋ ka yu ta nzaku, kada mutsakta yu ta həŋ. Ka mataba gwal ta ksa zlahu Musa yu ya, manda hahəŋ ka yu ta nzaku, kada mutsakta yu ta həŋ, dər má nghadigha a gwada ta zlahu. ²¹ Ka mataba gwal kul snaŋtá zlahu Musa yu ya, manda hahəŋ ka yu ta nzaku kada mutsanakta yu ta həŋ. Va a tsaya ta mnay kazlay: Sna a yu ta zlahu Lazglafta wu kə'a wu, ta snay yu ta zlahu Kristi. ²² Ka mataba gwal nda hta mbrakwa taŋ ma zlgħay nda ŋuduf yu ya, manda hahəŋ ka yu ta nzaku, kada mbranafta yu ta həŋ. Mantsa ya fata i'i ta ghəŋa ɗa, ka nzaku tavata dər wati ma mndu tsi ka maga inda kdavakta hidakwa ɗa ŋa mba'atá sanlaha. ²³ Kada dza'a Lfida Gwada ta kəma ta kəma, nda ya ŋa nzakwa i'i tekwa mida guli, ka yu ta kəl yu ka maga tsa skwiha ya.

Dzəgha vgha nda hwaya

²⁴ Sna a kuni kazlay: pɗa' pghatá vgha mnduha ta hwaya ta ɗabi ná, turtuk ya dza'a zata kə'a ra? Hwayawahwaya ta vərɗa hwaya kada zata kuni. ²⁵ Inda mndu ta tsa hwaya ya ná, ta zlahafzlahu ta vghani ma taghayni, ŋa zatani. Tsa skwi dza'a zata tsi ya ná, dza'a ɓwadzu ɓwadza misimmisim. ŋa amu ya, had ta ɓadzaku ɗekɗek wa. ²⁶ Hwayiŋtahwaya ka bətbət a ta hway yu wa. Dzidiŋtá dembi ka dakwal a ta dzə yu guli wa. ²⁷ Ta zlahay yu ta

ghəŋa dā ka ghuya dāŋwa ŋani, kada kwala vərda i'i ta dədfaghuta nda hul tahula mnanata i'i ta Lfida Gwada ta sanlaha.

10

Yaha kuni nda skwa wuyay

¹ Zwanama dā, ta kumay yu ta havaghunaktá skwi ta slanaghata dzidziha mu ta fitika Musa. Demdem həŋ nda bukwa ma ghwayak. Demdem həŋ ta tsughwadaptá drəfa dva*. ² Demdem həŋ ta magaftá batem ma drəf ma nzakwa taŋ ma ghwayak ma guyatá vgha taŋ nda Musa. ³ Demdem həŋ ta zutá skwa zay ta saha daga ta luwa. ⁴ Demdem həŋ ta sutá imi ta sabi ma kutumba. Lazglafta ta vlarjtá tsa kutumba ya ta həŋ. Tsa kutumba ya ná, Kristi ya ta mbada† kawadaga nda həŋ. ⁵ Tsaw tama ná, mal gwal ta maga skwi kul zdəganatá Lazglafta ndəghatani mataba taŋ kəl həŋ ka rwuta ma mtak‡.

⁶ Tsa skwiha ta luta ya ná, nda nza ŋa snamamta ŋa kwala amu kul maga ghwadaka skwiha manda tsa maga hahəŋ§ ya. ⁷ Ma nza kuni ka gwal ta wuya skwi manda sanlaha mataba taŋ, vindaf lu ta ghəŋa taŋ kazlay: Ka nzatá mnduha ka za skwi ka sa skwi, ka sli'afta həŋ ka gatsuwa* kə'a ya. ⁸ Ma hlə kuni tiri manda ya magə sanlaha mataba taŋ, kəl həŋ ka rwuta dəmbu' hisambsak hkən mida ta fitika turtuk† ya. ⁹ Ma dzəghə mu ta Kristi manda ya dzəghəŋ sanlaha mataba taŋ, kəl nahadikha ka zadənanatá həŋ ya. ¹⁰ Ma ruruŋwaku kuni ta ruruŋwaku manda ya magə sanlaha mataba taŋ, kəl duhwalha Lazglafta ya ta rwa mndu ka zadənanatá həŋ ya.

---

* 10:1 Ngha ta Sabi 13:21-22, 14:22-29. † 10:4 Ngha ta Sabi 16:4-35, Vrafta ta Zlahu 8:3, Mbsak 20:8-11. ‡ 10:5 Mbsak 14:16, 23, 29-30. § 10:6 Mbsak 11:4, 34. * 10:7 Sabi 32:6. † 10:8 Mbsak 25:1-9.

¹¹ Magumaga tsa skwiha ya nda həŋ ɲa snanamtá sanlaha. Ka vindaftá lu ma defteri ɲa gunamaŋtá sləməŋ ta amu gwal ta ndusakta nda kɔ́akwa na ghəŋa hadik na. ¹² Tsaya tama, ka nda sladaslada da, ka mndu ná, daswa katsi tama da zləmbutá tsi. ¹³ Inda tsa dzəghuha ta grughunusta ya ná, dzəghuha ta raŋtá mnda səla ya. Lazglafta ná, ɲərma mndu ya. Had dza'a zlaŋtá dzəghə ɲa dzəghaghunata ka malaghutá mbrakwa ghuni, da traptá kuni ta spafta wa.

Ma lə kuni da vla skala vla glaku ɲa skwa wuyay

¹⁴ Zwanama da gwal ta d̥vu yu, ka si mantša tsi, dgaghwa vgha nda skwa wuyay. ¹⁵ Nda sna yu kazlay: Ta mnə ɲa kaghuni nda guna ghəŋa ghuni ya yu kə'a. Ka gala kaghuni ka ghəŋa ghuni ta na skwi ta mnə yu na. ¹⁶ Tsa leghwa tfawi ta sə mu, ka rfa Lazglafta ta ghəŋani ya ní, nza a ka guyatá amu nda Kristi nda ma usani ra? Tsa buradi ta dguvusta‡ mu ya guli ní, nza'a ka guyatá amu nda Kristi nda ma slu'uvghani guli ra? ¹⁷ Turtuktuk buradi mndani, ama nda ndəgha amu ta zay. Tsaya a ta maraŋta kazlay: Nda guya mu ma slu'uvgha turtuk nda ma dguvusta mu ta tsa buradi turtuk ya kə'a ra?

¹⁸ Ngha wa zwana la Isra'ila ba. Tsa gwal ta za skwi vla lu ɲa pla ghəŋ ta gwir ya ní, guya a həŋ nda Lazglafta mida ra? ¹⁹ Nu ta kumə yu ta mnay? Ta kumay yu ta mnay sana skwi tsa slu'i plana lu ta ghəŋ ta skwa wuyay ya kə'a ra? Ari sana skwi a na tsa skwa wuyay ya na? Sana skwi a dekdek wa. ²⁰ Skwi kumə yu ta mnay ná, pla ghəŋ ta plə gwal kul snaŋta Lazglafta ná, ɲa duhwalha halaway ta planata həŋ ta ghəŋ, ɲa Lazglafta a wa. Va a yu ta guyatá vgha ghuni nda duhwalha halaway wa. ²¹ Laviŋ a kuni ta sa skwi ta leghwa Mgham Yesu, ta saysay kuni ta leghwa

‡ 10:16 Ngha ta Lukwa 22:19, nda 1 La Kwareŋt 11:23-26.

duhwalha halaway wa. Laviŋ a kuni ta za skwa Mgham Yesu, ta zayzay kuni guli ta ŋa duhwalha halaway wa. ²² Ta kumay mu ta ganaftá sidi ta Mgham Yesu ra? Ari mal amu a mbratani ka tsatsi na?

Magawa inda skwi ŋa vla glaku ŋa Lazglafta

²³ Laviŋlava mndu ta «maga inda skwi,» ka kuni. Manda tsaya nzakwani, tsaw inda skwi a dīna wa. Laviŋlava mndu ta «maga inda skwi,» tsaw inda skwi a ta ŋla mndu guli wa. ²⁴ Ma laghu kuni ngha skwi ta dza'a kata kaghuni, nghawa skwi ta dza'a kataŋtá sana mndu.

²⁵ Zawaza ta inda skwi ta skwapta lu ta luma, ma dawu kuni ta vli ta ghəŋani, ma lagha sana ndanu ta wa ghəŋa ghuni, ²⁶ kabga ka gwada Lazglafta na: «Ŋa Mgham Lazglafta hađik nda inda skwi mida[§] demdem,» ka'a.

²⁷ Ka hgaghunahga mndu kul snaŋtá Lazglafta ŋa za skwi, ka snata kuni katsi, zawaza ta inda skwi dza'a vlaghunata tsi, ma walaŋ kuni ta dawutá vli ta ghəŋani, ma ndananahga kuni ta sana ndanu ta ghəŋani. ²⁸ Ka «slu'a pla ghəŋ ŋa skwa wuyay ya,» ka ka mndu nda kaghuni katsi, yaha kuni da zay da famta kuni ta tsa mndu ta mnaghunata ya ma ndanu. ²⁹ Ndana kaghuni a mnə yu wu, ndana tsa sana mndu ya.

I'i ná, laviŋlava yu ta za inda skwiha. «Kabgawu tama ŋa mnay kazlay: Ma zə ka, yaha ka famtá sana mndu ma ndanu kə'a?» ³⁰ Ka si rfanagharfa yu ta Lazglafta ta ghəŋa skwi zu yu ya ní, nu dza'a kəl lu ka mana i'i ta ghəŋa skwa zay rfanahga yu ta Lazglafta ta ghəŋani na?

³¹ Dər nu ta zə kuni, dər nu ta sə kuni, dər nu sana skwi ta magə kuni, magawa indani ŋa vlarŋtá glaku ta Lazglafta. ³² Ma nza kuni ka tuthun dər ka ŋa la Yahuda, dər ka ŋa la Grek, dər ka ŋa Igliza Lazglafta. ³³ Magawamaga manda ŋa da ta maga inda skwi ŋa zdəganatá inda mndu ya. Zba a i'i

---

§ 10:26 Ngha ta Zabura 24:1.

ta maga skwiha dza'a katihatá wu, skwiha ya dza'a katarjtá ndəghata sanlaha ta magə yu, ɲa mutsafta taɲ ta mbaku.

11

¹ Ksawaksa ta sada da, manda ya ta ksə i'i ta sada Kristi ya.

Nzakwa zgwana nda mi'aha, ma həga Lazglafta

² Ta rfay yu ta kaghuni nda havapta ta havapta kuni ka i'i ma inda skwi, nda ya ka kuni ta ɲanatá skwiha ta taghaghunafta yu ya. ³ Ndana tama, ta kumay yu ta sɲaɲta ghuni kazlay: Ghəɲ ta ghəɲa inda zgun ná, Kristi ya. Ghəɲ ta ghəɲa inda marakw ná, zgun ya. Ghəɲ ta ghəɲa Kristi guli ná, Lazglafta ya kə'a. ⁴ Ka ta maga du'a inda zgun da Lazglafta nda ya ka ta mna gwada sɲaɲ tsi da Lazglafta a tsi katsi nda bukwatá ghəɲ ná, tsatsa ta ghəɲa Mghamani. ⁵ Ka ta maga du'a inda marakw da Lazglafta nda ya ka ta mna gwada sɲaɲ tsi da Lazglafta a tsi katsi kul bukwatá ghəɲ ná, tsatsa ta ghəɲa mghamani. Nda nza manda skwi nda htsa ghəɲani nda tsa. ⁶ Ka si bukwa a yu ta ghəɲ wu ka marakw ya ná, htsɲɲtani guli ba! Ala ka si nda nza tsi ka skwa hula da marakw na gatsatani ta ghəɲani, ka htsɲɲtani a tsi ya, bukwatani tama!

⁷ Ma bukw zgun ta ghəɲ, kabga tsatsi ta gara vgha nda Lazglafta nda glakwani tani. Marakw ya ná, maravata glakwa zgun tsatsi, ⁸ kabga zgun ná, tsagap ma marakw a lu wu, marakw ya tsagap lu ma zgun. ⁹ Zlaganap a lu ta zgun ɲa marakw wu, marakw yeya zlaganap lu ɲa zgun. ¹⁰ Tsaya dza'a kəl marakw ka kla ɲizla mghamani ta ghəɲani, kabga gwada ta duhwalha Lazglafta. ¹¹ Dər má mantša nzakwani ma guyatá vgha nda Mgham Yesu ná, lava a ma marakw ka had zgun wu, lava a ma zgun guli ka had marakw wa. ¹² Manda va ya tsagap lu ta marakw

ma zgun ya, marakw ta ya zgun guli. Da Lazglafta sagha indani*.

¹³ Galawa kaghuni ba! Nda ra ka ndəbay marakw ta dzvu da Lazglafta kul bukwanatá tsi ta ghəŋani ra? ¹⁴ Daga nzakwagapta ná, nda sna mnduha kazlay: Skwa hula zlaŋta zgun ta swida ghəŋani zəmbək kə'a. ¹⁵ Marakw ya ná, ka skwa rka nzakwani da tsatsi, kabga vlaŋvla lu ta swidi zəmbək manda skwi ŋa bukwa ghəŋani ta tsatsi. ¹⁶ Ka mamu mndu dza'a zlərdəy katsi, dina ka snəŋtani kazlay: Snəgla a aŋni, nda Iglizha Lazglafta ta sana tva nzaku ta ghəŋa tsaya wa kə'a.

Guya vgha ŋa zay nda sa usa Mgham Yesu

Mat 26:26-29, Mak 14:22-25, Luk 22:15-20

¹⁷ Wya sana skwi ta magaku da kaghuni kul had yu ta rfa kaghuni. Ta tskavatá kuni má ŋa magay ghuni ta skwi ŋa dza'a ta kəma ta kəma ya ná, vər nda hul ŋa kaghuni. ¹⁸ Karaku ná, ta tskavata kuni, kaghuni gwal zlgħay nda ŋuduf tazlay ná, mamu daga vgha mataba ghuni ka lu ta snə yu. Zlah mantša ya nzakwani ka yu ta gray. ¹⁹ Dina va tsa daga vgha ya mantša mataba ghuni katək, kada grafta lu ta vərda ŋərma mnduha mataba ghuni. ²⁰ Tsa tskavata ta tskavata kuni ya ná, ŋa za skwa zaya Mgham† Yesu a ta tskavata kuni wa. ²¹ Ta tskavata kuni ka za skwa zay ná, dər wa ta ŋavata ka za ŋani, ka kuni ta magay. Ta dzə maya ta sanlaha, nda ghwaya nda ghwaya sanlaha. ²² Ari had wa a həga ghuni, ŋa zay ghuni nda ya ŋa say ghuni ta skwa ghuni na? Ta kumay kuni ta ghuḅasa Igliza Lazglafta ra? Ari hula a ta pghə kuni ŋa gwal kul had skwa taŋ na? Nu dza'a yu mnay ŋa ghuni? Dza'a rfay yu ta kaghuni ka kaghuni ra? Ta ghəŋa tsaya ná, rfa a yu ta kaghuni wa.

* 11:12 Ngha ta Zlrafta 1:26-27 nda 2:18-23. † 11:20 Skwa zaya Mgham: Ngha ta aya 23-26 nda 1 La Kwareŋt 10:16.

1 Kwarent 11:23 27 1 Kwarent 11:34

²³ Wya skwi tsu'af yu da Mgham Yesu, ka taghaghunafta yu: Ta tsa rvidik kəl lu ka vlatá Mgham Yesu ya ná, ka klaftá tsi ta buradi, ²⁴ ka rfanaghatá tsi ta Lazglafta ta ghəjani, ka ɓlanaptá tsi, ka'a mantša: «Nanana ná, slu'uvgha dá ya ɲa ghuni, ka maga kuni ta na skwi na ɲa havay ghuni ta i'i,» ka'a. ²⁵ Mantša guli kdakwa taɲ ta zutá skwa zay, ka klaftá tsi ta leghwa, ka'a mantša: «Nana leghwa na ná, lfida slərba ta zughu ya zlərbap Lazglafta nda usa dá. Inda say dza'a sə kuni dazlay ya ná, ka maga kuni ɲa havay ghuni ta i'i,» ka'a. ²⁶ Tsaya tama, inda nzata ghuni ka za na buradi na, ka sa skwi ma na leghwa na ná, mna nzakwa Mgham Yesu ha ka saghani ta mnə kuni nda tsa.

²⁷ Mantša ya, ta zə mndu ta na buradi ná, ta sə mndu ta skwi ma na leghwa ná, ngha a ka sana skwi wu katsi, gaga ta dmaku, kabga ngha a ta slu'uvgha Mgham Yesu ka sana skwi wa. ²⁸ Ka gala mndu ma ghəjani ta nzakwani karaku ma kdə tsi ka za na buradi na, nda ya ma kdə tsi ka sa skwi ma na laghwa na. ²⁹ Mndu ta zay, ta say kul snantá guyata vgha taɲ nda Mgham Yesu ná, tɗanaktɗa ta ghəjani ta guma Lazglafta, ma tsa zay ta zə tsi nda tsa say ta sə tsi ya. ³⁰ Tsaya kəl ndəghata sanlaha ka nzata kul dughwanaku mataba ghuni, nda raghwa sanlaha, ta rwutá sanlaha. ³¹ Ka si amu kaghəja mu ta galaptá nzakwa mu katsi ná, had' Lazglafta dza'a tsa guma ta ghəja amu wa. ³² Ala ka tsamagha tsa Lazglafta ta guma ka zlahu amu nda tsi ya, nda nza ɲa kwalani kul tsamaghatá guma kawadaga nda gwal ma ghəja hadik.

³³ Tsaya tama zwanama, ka tsakavatsaka kuni ka za skwi katsi, kazlafwa vgha ghuni karaku. ³⁴ Ka si maya ta kuzlantá mndu katsi, zutani ta skwa zayni mintghani, da nzaku tsa tska vgha ghuni ya ka kla ghəja ghuni da guma Lazglafta. Pɗakwa hamata skwiha ya ná, dza'a payafta

badu laba da da kaghuni yu.

12

Skwi ta vlə Sulkum nda ghuḅa

¹ Zwanama da, ta ghəja mbraku ta vlə Sulkum nda ghuḅa ná, va a yu ta nzakwa ghuni kul tsalaku mida wa.

² Nda sna kuni kazlay: Ma fitika nzakwa ghuni ta kul snaṅta kuni ta gwada Lazglafta ná, ta tsəlbu ta kəma skwa wuyayha ta nzaku duduguma kuni ta tsəlbu, hahəj ta tiṅwa kaghuni guli. ³ Tsaya ta kəl yu ka mnaghunata kazlay: Had mndu ta mna gwada nda mbrakwa Sulkuma Lazglafta kazlay: Nda ksi'a Yesu kə'a wa. Ka nda mbrakwa Sulkum nda ghuḅa a tsi wu katsi, had mndu dza'a laviṅtá mnay kazlay: Yesu ná, Mgham ya kə'a guli wa.

⁴ Ta traku mbaku kavghakavgha ta dgə Sulkum, ama va tsa Sulkum turtuk ya ta dgay. ⁵ Ta traku slnaha kavghakavgha ta magə lu, ama ṅa va tsa mgham turtuk ya ta maga lu. ⁶ Ta traku tva magay mnduha ta slnaha kavghakavgha, ama va tsa Lazglafta turtuk ta maga indani ma inda mndu. ⁷ Nda tvi kavghakavgha ta mara Lazglafta ta mbrakwa Sulkumani nda ghuḅa ma inda mndani, ṅa katuvtá vgha nda tsi. ⁸ Mbrakwa gwada nda difil vlaš Sulkum ta sani. Midala gwada vlaš va tsa Sulkum ya ta sani. ⁹ Mbrakwa zlgħay nda ṅuduf vlaš tsa Sulkum ya ta sani. Mbrakwa mbamba mnduha vlaš va tsa Sulkum ya ta sani. ¹⁰ Mbrakwa maga mazəmzəmha vlaš tsi ta sani. Mbrakwa kla lwa Lazglafta vlaš tsi ta sani. Mbrakwa galaptá sulkumha vlaš tsi ta sani. Mbrakwa laviṅtá gwada nda sana gwadaha vlaš tsi ta sani. Mbrakwa snaṅtá tva mbədiginṅtá tsa gwadaha ya vlaš tsi ta sani. ¹¹ Indani ná, tsa Sulkum turtuk ya ta magay. Tsatsi turtukwani ta dgay ṅa inda mndu manda ya ta kumə tsi.

Gwata kaghuni demdem, vgha Kristi kuni

¹² Nghama tsatá vgha mu ya 6a: Manda nzakwa tsuhmbura vgha mndu nda ndəgha fawayha tida dər ma kinawu ndəghatani ya, vgha turtuk ya, mantša ya nzakwa Kristi guli. ¹³ Amu demdem, dər la Yahuda tsi, dər la Grek a tsi, dər mndu ka vu'a tsi, dər mndu kul hađ ka vu'a a tsi, magamafmaga lu ta batem ŋa nzaku ka slu'uvgha turtuk ma Sulkum turtuk. Ka mutsaftá mu demdem ta va tsa Sulkum turtuk ya, manda skwi sava mu nda sa.

¹⁴ Tsaya tama ná, nza a tsuhmbura vgha ka faway turtuk wu, gwagwatá fawayha ya. ¹⁵ Ka «dzvu a i'i wu, nza a yu ka faway vgha wu,» ka ka səla katsi ná, dza'a pyafpya ta nzatani ka faway vgha ra? ¹⁶ «Iri a i'i wu, nza a yu ka vgha wu,» ka ka sləməŋ katsi ná, dza'a pyafpya ta nzatani ka faway vgha ra? ¹⁷ Ka má iri vgha demdem katsi, ma ndaw dza'a sənŋta lu ta sləməŋ? Ka má sləməŋ tsi demdem, ma ndaw dza'a zi'a lu ta skwi? ¹⁸ Tsatsaf tsatsa Lazglafta ta inda fawayha ta vgha, ka fafata ma vlani ma vlani manda ya ta kumə tsi. ¹⁹ Ka má faway turtuk yeya vgha katsi ná, ma mamu vgha ra? ²⁰ Tsaw nda ndəgha fawayha ta vgha ta gwaftá vgha ka vgha turtuk.

²¹ Laviŋ a iri ta mnay ŋa dzvu kazlay: Hađ gwada da nda kagha wu kə'a wa. Mna a ghəŋ guli ŋa səlaha kazlay: Hađ gwada da nda kaghuni wu kə'a wa. ²² Katək na: Tsa fawayha má ta nghə lu kul hađ rga taŋ ya ná, tsahaya ŋərmani. ²³ Tsaha má ta ndanu amu kazlay: Hađ ghzliwa taŋ wu kə'a ya ná, tsahaya ta vlə mu ta glaku ŋa taŋ. Tsa fawayha kul dínaku nghay ya, mal tsaha ya ta laghu mu da payay. ²⁴ Tsaha dínadína ngha ya katək na, hađ lu ta payay wa. Magafmaga Lazglafta ta vgha ka nanaftá tsa fawayha kul hađ ghzliwa taŋ ya, ka ŋərmani, ²⁵ kada kwala daga vgha kul hađ ma vgha, ŋa nghapta fawayha ka skwa turtuk ka sani nda sani. ²⁶ Ka ta ghuya daŋwa faway turtuk ná,

inda fawayha ta ghuyay kawadaga nda tsi. Ka ta rfu faway turtuk ná, inda fawayha ta rfu kawadaga nda tsi.

²⁷ Kaghuni ná, vgha Kristi kuni, ka fawayhani nzakwa ghuni turtuk turtuk. ²⁸ Mataba guyatá ghəŋa gwal zlgħay nda ŋuduf ná, taŋ gwal ghunay pgha Lazglafta, ka fiŋtá la anabi kamahis, ka fiŋtá gwal tagha gwaɗani ka mahkən. Tahula tsa ka pghatá tsi ta gwal valaŋ lu ta mbrakwa maga mazəməzəm, nda gwal nda mbrakwa mbamba mnduha, nda gwal katá mnduha, nda gwal ta nghapta ka slna mnduha, nda gwal ta gwaɗa sanlaha ma gwaɗa. ²⁹ Ka gwal ghunay həŋ demdem ra? Ka la anabi həŋ demdem ra? Ka gwal ta tagha gwaɗani həŋ demdem ra? Inda taŋ demdem ta maga mazəməzəm ra? ³⁰ Inda taŋ demdem ta mbamba mnduha ra? Inda taŋ demdem ta gwaɗa sanlaha ma gwaɗaha ra? Inda taŋ demdem ta mbəɗiŋtá gwaɗa ra? ³¹ Hmətət ka kuni dʋuta mbrakuha ya ta vlata lu ta malaghuta.

Wana yu dza'a maraghunata guli ta tvi ya ta hemanata.

13

Dvu ta hemanatá inda skwi

¹ Dər má nda sna yu ta gwaɗa inda gwaɗa sanlaha ma gwaɗa ta gwaɗə mnduha nda duhwalha Lazglafta tani, ka haɗ yu ta dʋutá mndu wu katsi, nda nza yu manda ghudzaga gwanŋwan, ka manda ghudzaga hutsaŋ a tsi. ² Dər má mutsafmutsa yu ta mbrakwa kla lwa Lazglafta, dər má nda sna yu ta inda skwi nda dífatá skwa Lazglafta tani, dər má mamu zlgħay nda ŋuduf da i'i ŋa sli'anafá ghwáha, ka haɗ yu ta dʋutá mndu wu katsi, skwi bətbət yu. ³ Dər má hlafha yu ta inda skwa da ka daganafá gwal ka pɗu, dər má vlaha yu ta ghəŋa da ŋa pla ghəŋ, ka haɗ yu ta dʋutá mndu wu katsi, haɗ sana skwi dza'a katadifta tsaya wa.

⁴ Mamu ksa ŋuɖuf da mndu ta ɖvutá mndu, dagala zɖaku da tsi. Haɖ mndu ta ɖvutá mndu ta draku wu, haɖ mndu ta ɖvutá mndu ta ghərbaku wu, haɖ ta gla ghəŋ wa. ⁵ Haɖ ta maga skwa hula wu, haɖ ta tsagana wa. Haɖ ta basa ŋuɖuf wu, haɖ ta zlaŋtá dugun ma ŋuɖufani wa. ⁶ Haɖ ta rfu ta ghəŋa magatá ghwadaka skwi wu, ta ghəŋa magatá vərɖa skwi ta rfa tsi ta rfu. ⁷ ŋaw lu, ka'a nda inda skwi. Ta Lazglafta fatá ghəŋani ma inda skwi. Nda fa ŋuɖufani ta payakwa inda skwi. Ta su'ay ta inda skwi.

⁸ Haɖ ɖvutá mndu ta kɖaghuta dekdək wa. Dza'a kɖaghukɖa kla lwa Lazglafta, dza'a kɖaghukɖa gwada sanlaha ma gwada, dza'a kɖaghukɖa sɳaŋtá skwi guli. ⁹ Ki'a nda ki'a skwi sɳaŋ mu, ki'a nda ki'a lwa Lazglafta mna a mu. ¹⁰ Ama baɖu zlagapta tsa vərɖani ya ná, dza'a kɖaghukɖa tsaha kul kɖaku ya.

¹¹ Ma ga zwaŋa ɖa ná, ka zwanzwani ka yu ta gwada, ka zwanzwani ka yu ta ndanu, ka zwanzwani ka yu ta magaku. Ma glata i'i, ka pghɳntá yu ta má zwanzwani. ¹² Ndanana ná, manda ngha vli ma dalagar zwətzwət ya ta ngha mu, ta kəma dazlay, mbəŋ ya mbəŋ ya dza'a nghanja mu. Ndanana ná, ki'aki'a sɳaŋta yu ta skwi, ta kəma dazlay, dza'a nda sna yu ta inda skwi nekwnekw manda sɳaŋta Lazglafta ta i'i ya.

¹³ Ndanana ná, mamu skwiha hkən ta gɖavata: Mamu zlghay nda ŋuɖuf, nda faftá ghəŋ, nda ɖvu, ama ya ta hemanatá tsa skwiha ya ná, ɖvu ya.

14

ŋa dɖay nda inda mndu, skwi ta vlə Sulkum

¹ ŋavawaŋa ka zba ɖvutá mndu, mamawa mbraku ya ta vlə Sulkum guli. Katkatani ta ghəŋa kla lwa Lazglafta. ² Mndu ta mna gwada nda sanlaha ma gwadaha ná, ŋa mnduha a ta mna tsi wu, ŋa Lazglafta. Haɖ mndu nda sna

wu, kabga nda mbrakwa Sulkum ta mna tsi ta tsa difatá skwiha Lazglafta ya. ³ Mndu ya ta kla lwa Lazglafta ná, nda mnduha ta gwada tsatsi, ka vla mbraku ŋa taŋ, ka ksa ŋuduf ŋa taŋ, ka ŋla həŋ. ⁴ Mndu ta mna gwada nda sanlaha ma gwadaha ná, ŋla ghəŋani ta ŋlə tsatsi, ama mndu ta kla lwa Lazglafta, Igliz ŋani ta ŋlay.

⁵ Ta kumay i'i ta gwaday kaghuni demdem ta sanlaha ma gwadaha, ama malaghumala kumay da ta klay ghuni ta lwa Lazglafta. Malaghumala mndu ta kla lwa Lazglafta ka mndu ta mna gwada nda sanlaha ma gwadaha, ka mantsa a tsi wu, ba mamu ka mndu ta mbəday dza'a kəl Igliz ka mutsaftá ŋlaku. ⁶ Zwanama da, ka sna a kuni ta skwi snaghunam yu, ka sna a kuni ka lwa Lazglafta klədaghunagha yu, ka sna a kuni ta skwi taghaghunaf yu wu, nu dza'a kataghunafta lagha da da kaghuni, ka mnay da ta gwada nda kaghuni nda sanlaha ma gwadaha, ka sna a kuni ta kligiŋta da ta difatá skwa Lazglafta na?

⁷ Ka gragra nzakwani nda hamata skwiha ta kəl lu ka skalu: Manda siŋlak nda htimbil. Ka sabə a lwani nda tvani ná, waka lu dza'a snaŋta kazlay: Mndərga ya skwi ya tsa vyagap lu, ka dzagap lu a tsi kə'a na? ⁸ Ka vya a mndu ta duli ŋa dza'a da vla vulu nda tvani ná, wa dza'a sli'afra na? ⁹ Manda tsaya kaghuni guli, ka nda sana gwada kul snaŋtá lu ka kuni gwada katsi, waka lu dza'a snaŋtá skwi ta mnə kuni na? Walaya gwada tsa gwadiŋ kuni. ¹⁰ Ta traku gwadaha kavghakavgha ma ghəŋa hađik, inda taŋ ná, mamu klatá ghəŋani. ¹¹ Ama, ka sna a yu ta tsa gwada ta gwadə lu ya wu katsi, ka matbay yu ma tsa mndu ta gwada tsa gwada ya, ka matbay tsa mndu ta gwada tsa gwada ya ma i'i guli. ¹² Kaghuni, ya ta mama mutsaftá mbraku ta vlə Sulkum kuni ya, ŋavawaŋa ka zba mutsaftá ya dza'a malaghuta ŋlanafá Igliz.

¹³ Tsaya tama, mndu ya ta gwada nda sana gwada ná,

ka maga tsi ta du'a da Lazglafta ŋa mutsanaftá mbrakwa mbədiginŋa. ¹⁴ Ka ta magay yu ta du'a nda sanlaha ma gwadaha kul snaŋtá lu katsi, ta magə ma sulkuma vgha da yu ma ghunislaka da a wa. ¹⁵ Kinawu ka yu dza'a magay tama? Dza'a magay yu ta du'a ma sulkuma vgha da, dza'a ndəbay yu nduk ma ghunislaka da guli. Dza'a fay yu ta laha ma sulkuma da, dza'a fay yu nduk ma sulkuma da guli. ¹⁶ Ka mantsa a tsi wu, ka ta rfay ka ta Lazglafta ma sulkuma gha kweŋkweŋ, waka hamata mndu ta snay kul snaŋtá tsa gwada ya, dza'a mna «amin» ta ghəŋa tsa rfu rfa ka ya, ka sna a tsi ta tsa skwi mna ka ya na? ¹⁷ Aŋ mndani rfanagharfa kagha ta Lazglafta kahwathwata, ama ŋlanaf a ta tsa mndu ta snay ya wa.

¹⁸ Ta rfay yu ta Lazglafta, kabga mal i'i ta mna gwada nda sanlaha ma gwadaha ka kaghuni demdem. ¹⁹ Ama malaghumala dvafta da ta mnatá gwada hutaf ma ghunislaka da mataba Igliz ŋa ŋlanafá sanlaha, ka ya da mnata yu ta gwada dəmbu' ghwanŋ nda sanlaha ma gwadaha kul snaŋtá lu.

²⁰ Zwanama da, ma nza ndana ghuni manda ŋa zwani. Ka tvə ghwadaka skwi tsi katsi, manda zwani kwitik-wkwitikw ka kuni nzata, ama ndana mndərha ka kuni ndanay. ²¹ Wya skwi nda vinda ma deftera Lazglafta: «Nda ma mndəra sana mnduha ta gwada sana gwada, nda ya nda ma huta wa la mayəm dza'a gwadganata yu ta na mnduha na, tsaw kulam nda tsa snaŋta a həŋ ta gwada* da wu,» ka Mgham Lazglafta.

²² Mna gwada nda sanlaha ma gwadaha ná, ŋizla guma ya ŋa gwal kul zlghafta, mantsa ya a da gwal zlghay nda ŋuduf wa. Kla lwa Lazglafta ná, ŋizla zdaku ya ŋa gwal zlghay nda ŋuduf, mantsa ya a da gwal kul zlghafta wa.

* 14:21 Ngha ta Isaya 28:11-12.

²³ Ka lagha Iglizha ka tskavata demdem ka mna gwadaha, ta gwadē ya ta ɲani, ta gwadē ya ta ɲani, ka hɛɲ nda sanlaha ma gwadā katsi, ka sli'afɛa hamata mnduha, ka gwal kul zlgħafta a tsi, ka lami da taba taɲ, haɗ hɛɲ dza'a mnay kazlay: Nda ksa kuni da halaway kə'a ra? ²⁴ Ala ka lagha taɲ demdem ka kla lwa Lazglafta katsi, ka sli'afɛa mndu kul zlgħafta, ka hamata mndu a tsi ka lami da taba taɲ, haɗ tsa gwadā ya dza'a ksɛɲta ɲa zbayni ta pla dmaku ra? ²⁵ Dza'a sabsa skwi ma ɲudufani ta daɓi ɲa zlɔmbatani zlumbruh ka tsəlɔu ta kəma Lazglafta ɲa mnayni kazlay: Mataba ghuni Lazglafta kahwathwata kə'a.

Gwadā ta ghɛɲa tska vgha ma guyata ghɛɲ

²⁶ Zwanama dā, nu ta raku ɲa magay tama? Ka ta tska vgha kuni, ta falaha sanlaha, ta tagha skwi ɲa mndu sanlaha, kligiɲtá difata skwa Lazglafta ɲa sanlaha, mna gwadā nda sanlaha ma gwadāha ɲa sanlaha, mbədigiɲtá ɲa sanlaha, ɲa ɲlaku ká indani demdem. ²⁷ Ka mamu mndu ta mna gwadāha nda sanlaha ma gwadāha katsi, ma malaghumala hɛɲ ta mndu his ka hkɛn a tsi ta gwadā, mnaha ya ta ɲani, mnaha ya ta ɲani ka hɛɲ da gwaday, mamu ka mndu ɲa mbədɛy katsi guli. ²⁸ Ka haɗ mndu ɲa mbədɛy wu katsi, haft a tsa ya ta wani mataba Igliz, ka gwadayni maghɛɲmaghɛɲ nda ya ɲa Lazglafta. ²⁹ ɲa gwal ta kla lwa Lazglafta ya ná, his nda hkɛn ka mndu ɲa gwadā. Psaptá tsa gwadā ya ɲa sanlaha. ³⁰ Ka vlarɲvla Lazglafta ta sana mndu ta nzaku ta kligiɲtá difatá skwa Lazglafta katsi, nzaghuta tsa mndu taɲtaɲ ya tsɛriɗ. ³¹ Inda kaghuni, turtukturtuk ná, laviɲlava kuni ta kla lwa Lazglafta, ɲa tagħafta inda kaghuni ta skwi, ɲa mutsafta inda kaghuni ta mbraku. ³² Tsa gwal ta kla lwa Lazglafta ya ná, ma dzva taɲ tsa mbraku vlarɲ Lazglafta ta hɛɲ ya. ³³ Nza a Lazglafta ka Lazglafta hwazlabaku wa, Lazglafta zdaku ya.

Manda va ya ta magə mi'aha ma Igliz nda ghuba ya, ³⁴ Seftekw ka mi'a ghuni nzata ma tskatá vgha, kabga vlar̄ a lu ta tvi ta həŋ ŋa gwada wa. Nda hanatá ghəŋ ka həŋ nzata manda ya ta mnə deftera Lazglafta guli. ³⁵ Ka mamu sana skwi ta kumə həŋ ta snan̄ta katsi, daway tar̄ da zə'alha tar̄ mintgha tar̄. Ka skwa hula gwaday marakw ta gwada mataba Igliz†.

³⁶ Da kaghuni saba gwada Lazglafta re, ari ŋa ghuni ndaghəŋa ghuni a vlaghunata lu katək na? ³⁷ I'i ná, anabi yu, mamu Sulkuma Lazglafta ma i'i ka ka mndu katsi, dina ka snan̄tani kazlay: Nana skwi vindaghunaf yu na ná, Mgham Lazglafta ta mnata kə'a. ³⁸ Ka sna a yu ta tsa skwi ya wu, ka mndu katsi, sna a Lazglafta ta tsatsi guli wa.

³⁹ Mantsa ya tama zwanama, ŋavawa ŋa ka zba mbrakwa kla lwa Lazglafta. Mndu ta mna gwada nda sanlaha ma gwadaha ná, ma pyu kuni. ⁴⁰ Manda ya ta raku ka kuni maga inda skwi, nda tvani katsi guli.

15

Sli'agapta Kristi ma mtaku

¹ Zwanama da, ka havaghunak hava yu ta tsa Lfida Gwada mnaghuna yu, ka tsu'aftá kuni, ka ŋavatá kuni mida ya. ² Tsa Lfida Gwada ya ta mbaghunafta, ka ŋanaŋa kuni manda va ya mnaghuna yu. Ka mantsa a tsi wu, ka bətbət tsa zlglafta zlglaft kuni ya.

³ Tsa ŋərma skwi tinlaghu yu ta taghaghunafta ya, tsaya zlglaft i'i kazlay: Mtumta Kristi ta ghəŋa dmakwa mu kə'a, manda ya mnə deftera Lazglafta. ⁴ Ka padamtá lu, ka sli'agaptá tsi nda hafu badu mahkən, manda ya mnə deftera Lazglafta. ⁵ Ka maranantá tsi ta ghəŋani ta Kefas, tahula tsa ka maranantá tsi ta ghəŋani ta gwal ghwan̄pdə

† 14:35 Ngha ta 1 La Kwareŋt 11:5.

his. ⁶ Tahula tsa guli, ka maranaŋtá tsi ta ghəŋani ta zwanama ta malaghutá hutaf dərmək ta fitik turtuk. Ta mal gwal ta ndiri ndanana mataba taŋ, rwavaghu rwa sanlaha. ⁷ Maranaŋmara guli ta ghəŋani ta Yakubu, maranaŋha ta inda gwal ghunay.

⁸ Tahula maranaŋtani ta ghəŋani ta tsaha ya demdem, ka maridíntá tsi ta ghəŋani ta i'i guli, i'i ta nzakway manda ɓazaku ma tsa fitik ya. ⁹ Manda va tsaya ná, i'i sagəŋ gudzekw mataba gwal ghunay. Ra a yu má ka hgay ka mnda ghunay wu, kabga ganapga yu tiri ta mnduha ta zlgħaftá Lazglafta. ¹⁰ Nda zɗakatahuda Lazglafta ná, nda nza yu manda va na nzakwa ɗa na. Nza a tsa zɗakatahudani ŋa ɗa ya ka skwi bətbət wa. Katək ná, mal i'i ta magatá slna ka hahəŋ demdem. Nziya nza tsi, i'i a ta magata wu, tsa zɗakatahuda Lazglafta ma i'i ya ta magata. ¹¹ Tsaya tama, ɗər má i'i tsi, ɗər má hahəŋ a tsi ná, tsaya skwi ta mnə ŋni, tsaya skwi zlgħaf kaghuni guli.

Dza'a sli'agap sli'a Kristi ma mtaku

¹² Ka si ta mnay lu kazlay: Sli'agapsli'a Kristi kə'a ya ní, kabgawu ta kəl sanlaha mataba ghuni ka mnay kazlay: Had sli'agapta ma mtaku wu kə'a na? ¹³ Ka si had sli'agapta ma mtaku ya ná, ba va sli'agap a Kristi guli wa. ¹⁴ Ka si sli'agap a Kristi ya guli wu, ka bətbət na gwada ta mnə ŋni na nda tsa tama, ba ka bətbət zlgħay nda ŋudufa kaghuni guli. ¹⁵ Ta tsakalawi kuni ta Lazglafta ka lu nda aŋni nda tsa mnay ŋni kazlay: Sli'aganapsli'a Lazglafta ta Kristi ma mtaku kə'a ya. Ka si had sli'agapta mnduha ma mtaku ya wu, walaŋ a ta sli'agapta nda tsaya wa. ¹⁶ Ka si walaŋta a gwal nda rwa ta sli'agapta wu katsi, ba sli'agap a Kristi nda tsa guli wa. ¹⁷ Ka si sli'agap a Kristi ya wu, ka bətbət tsa sləghafta zlgħaf kuni ya. Ta ma dmakwa ghuni kaghuni ha gita. ¹⁸ Ka mantsa ya tsi guli, gwal ta rwuta ma

Kristi ná, nda zaɗa həŋ. ¹⁹ Ka ŋa na nzakwa amu ndanana kweŋkweŋ fata mu ta ghəŋ ma Kristi katsi ná, nda nza mu ka gwal ta ksaku ka hidahidá katakata mataba inda mnduha.

²⁰ Na ŋa kahwathwata ná, sli'agapsli'a Kristi mataba gwal nda rwa, tsatsi taŋtaŋa mndu ta sli'agapta. Tsaya ta maraŋta kazlay: Dza'a sli'agapsli'a gwal nda rwa guli kə'a. ²¹ Manda ya sagha mtaku nda ma mndu turtuk ya, manda tsaya guli ná, nda ma mndu turtuk sagha sli'agapta ma mtaku. ²² Ta mtay inda mndu ta mtaku, kabga sabə ma zivra Adamu həŋ. Manda tsaya guli ná, dza'a vramvra hafu da inda gwal ta ndi'aftá vgha nda Kristi. ²³ Nda fitikani nda fitikani ta magakwa tsa fitika sli'agapta ya. Kristi taŋtaŋani, ŋa sagha fitika ŋa gwal ta nzakway ka ŋa Kristi baɗu sagha dza'a sagha tsi. ²⁴ ŋa zaɗanata Kristi ta mbrakwa inda ghwaɗaka sulkumha nda mghamha taŋ tani, nda ŋa inda gwal dagaladagala ma ghəŋa hadik. Tahula kdiŋtani ta zaɗanata, ŋa vranavatani ta ga mgham ta Lazglafta ta nzakway ka Da. ²⁵ Nda nza tkwe' ka gay Kristi ta mgham ha ka sagha fitik dza'a kəl Lazglafta ka nanaftá ghumahani ka skwa ta diŋlay səlani. ²⁶ Ghuma dza'a lu zaɗanata ŋa dza ghəŋani ná, mtaku ya. ²⁷ Wya ka lu vindafta ma deftera Lazglafta: «Dza'a niŋna Lazglafta ta inda skwi ka skwa ta diŋlay səlani*.» Tsa mnay mnə lu kazlay: Dza'a niŋna ta «inda skwi» ka skwa ta diŋlay səlani kə'a ya ná, nda tsala. Haɗ tsa mndu ta vlaŋtá mbraku ta ghəŋa inda skwi ya mida wa. ²⁸ Tahula niŋta Lazglafta Da ta inda skwi ka skwa ta diŋlay səlani, hanaganata zwaŋ ta ghəŋ mista tsa mndu ta vlaŋtá tsa mbraku ta ghəŋa inda skwi ya, kada nzakwa Lazglafta Da ta ghəŋa inda skwi nekwnekw, nda mndu tani.

²⁹ Ka mantsa a tsi wu, nu ta psə gwal ta magaftá batem

* 15:27 Ngha ta Zabura 110:1.

da mnaka gwal nda rwa na? Ka si walaŋta a gwal nda rwa ta sli'agapta ya wu katsi, ŋaw ta maga həŋ ta batem da mnaka taŋ na? ³⁰ Ka sli'agapta a mnduha ma mtaku wu katsi ní, ŋaw ta dza'a aŋni tawa hdak inda fitik? ³¹ Gita re mahtsim a na, mtaku ta kzla i'i. Kahwathwata ta mnaghunata yu zwanama, ta ghərbaku yu ta kaghuni ta ghəŋa slna maga mghama mu Yesu Kristi. ³² Ka tsa wudawudə yu nda nimitakha ma luwa Afisus ya, ka nghanatá mnda səla tsi kweŋkweŋ katsi ní, nahgani kataf tsi ta i'i na? Ka si haď sli'agapta ma mtaku wu katsi, manda va ya ta mnə sanlaha ná, «zamaza, samasa, ya wya dza'a rwurwa† mu mahtsim ya,» ka həŋ. ³³ Dasuwa ka kuni, ma nanə kuni ta ghəŋa ghuni, ya «ksa nzaku nda ghwadaka mnduha ná, ta badzay ta mndu.» ³⁴ Vraganaghawa vra ta ghəŋa ghuni manda ya ta raku. Ma walaŋ kuni ta maga dmaku, ya sna a sanlaha mataba ghuni ta Lazglafta wa. Aya hula ka i'i tafa!

Kinawu ka gwal nda rwa dza'a sli'agapta?

³⁵ «Ka waya ka skwi dza'a daway sani ma mndu kazlay: Waka gwal ta rwuta dza'a sli'agapta na? Nda wani ma slu'uvgha dza'a sli'agapta həŋ na kə'a?» ³⁶ Rghargha vgha na! Sna a ka kazlay: Haď skwi ta sləgadata ka ta dyafta ka ta rwa a tsi wu kə'a ra? ³⁷ Skwi ta slgadata ka ná, kuzuŋani a wa, hyani ya, dər má hya tsi dər má sana hulfa a tsi. ³⁸ ŋa vlaŋta Lazglafta manda ya ta kumay tsi ta kuzuŋ ŋa dər wati ma skwi sləgada ka. Kuzuŋ ya ta ksanavata ta vlaŋta tsi.

³⁹ Inda skwi ta hafu ná, ndaghəŋani ndaghəŋani slu'u vgha taŋ: Ndaghəŋani slu'u vgha mndu, ndaghəŋani slu'u vgha skwiha fwaď fwaď səla mista taŋ. Ndaghəŋani ŋa zarakha, ndaghəŋani ŋa klipiha.

† 15:32 Ngha ta Isaya 22:13.

⁴⁰ Ndaghəŋani tsatsatá skwiha ta luwa, ndaghəŋani tsatsatá skwiha ta hadik. Ndaghəŋani wdakwa skwiha ta luwa, ndaghəŋani wdakwa skwiha ta hadik. ⁴¹ Ndaghəŋani wdakwa fitik, ndaghəŋani wdakwa tili. Ndaghəŋani wdakwa tekwatsa. Ta dgavadga wdakwa sana tekwatsa nda sani guli.

⁴² Manda va tsaya dza'a nzakwa tsi nda gwal dza'a sli'agapta ma mtaku guli. Slu'uvgha lamə lu da hadik ná, ŋa rwutani. Slu'uvgha dza'a sli'agapta ná rwavata a wa. ⁴³ Ka ghwadaka skwi vzadata lu da hadik, sli'agaptani ya ná, nda glaku tida. Nda raghwa ta vzadatá lu, ta sli'agaptá tsi ná, mbrumbra katakata. ⁴⁴ Ka slu'uvgha mnda səla nzakwani ta lamtá lu, ma sli'agaptani mbədanafmbəda Sulkum ta vghani. Ka si mamu slu'uvgha mnda səla ya ná, mamu slu'uvgha ta vlə Sulkum ya guli. ⁴⁵ Manda ya nda vinda ma deftera Lazglafta na: «Adamu taŋtaŋa mnda səla vuslanam Lazglafta ta hafu». Mahisa Adamu ta nzakway ka Kristi ya ná, ta luwa saha tsatsi, tsatsi ta vla hafu‡ ŋa mnduha. ⁴⁶ Tsa ka Sulkum ya a taŋtaŋani wu, tsa ka mnda səla yeya, kada saha tsa ka Sulkum ya. ⁴⁷ Tsa taŋtaŋa mndu tsagap lu ma hadik ya ná, ŋa hadik tsa, sa ta luwa tsa ka mahis ya. ⁴⁸ Manda nzakwa tsaya ka hadik ya ná, ŋa hadik tsaha ya guli. Manda nzakwa tsaya ka ŋa luwa ya ná, ŋa luwa tsaha ya guli. ⁴⁹ Manda tsa klafta mu ta yakwa tsa ŋa hadik ya ná, manda va tsaya dza'a klafta mu ta yakwa tsa ta luwa ya guli.

⁵⁰ Zwanama da, nana skwi ta mnə yu na ná, had slu'uvgha nda us dza'a laviŋtá lami da ga Mgham Lazglafta wa. Had ya ta rwuta dza'a za həga ya kul rwuta guli wa.

⁵¹ Wana yu dza'a maraghunatá difatá skwi maridŋ Lazglafta. Demdem a mu dza'a rwuta wu, ama demdem

---

‡ 15:45 Ngha ta Zlrafta 2:7.

mu dza'a mbəɖavafta. ⁵² Gi hadahada dza'a mbəɖavafta mu manda kulitsa iri vyar lu ta kɖavakta vyatá duli. Vyata lu ta tsa duli ya ná, gi sli'agapta gwal nda rwa tsa nda slu'uvgha ya kul rwavata, ta mbəɖavaftá amu guli. ⁵³ Manda va tsaya ná, nda nza tkwe' ka mbəɖapta na slu'uvgha mu ta rwaku na, nda ya kul rwavata, ŋa mbəɖaptá na ta mtaku na, nda ya kul mtavata. ⁵⁴ Tahula mbəɖapta lu ta na vgha ta rwaku na nda ya kul rwavata, mbəɖapha lu ta na ta mtaku na nda ya kul mtavata ya, tsaya dzatá ghəŋa skwi nda vinda ma gwada Lazglafta ta mnay kazlay: Ndunda lu ta mtaku, zaza lu ta ghwa tida kə'a ya.

⁵⁵ «Wura! Ga zatá ghwa gha kay tama mtaku? Wura!

Ga gurma gha kay tama mtaku[§]?»

⁵⁶ Dmaku ná, gurma mtaku ya. Fatá zlahu ta vlanjtá mbraku ta dmaku. ⁵⁷ Rfamarfa ta Lazglafta ta vlamatá za ghwa nda ma Mghama mu Yesu Kristi!

⁵⁸ Mantsa tama zwanama dá gwal ta dvu yu, dihavawa diha, ma gigdava kuni, lawala ta kəma ta kəma nda slna Mgham Lazglafta, ya had'visa ghuni dza'a nzata ka mbalay da Mgham Lazglafta wa.

16

Tskaftá tsemi ŋa zwanama ma Ursalima

¹ Taghəŋa skwi ta nghaghanaghatá tska skwi ŋa vlay ŋa mnduha Lazglafta ma luwa Ursalima ya, magawamaga kaghuni guli manda va ya mnanaf yu ta Igliz ta hadika Galat. ² Inda dəmas, ka faghuta inda kaghuni ta tsemi mintgha ghuni tafta skwi ya ta mutsafta kuni, da laghu lu kzla i'i kada tskay. ³ Lagha dá dazlay ya, ŋa vivindafta dá ta delewer ŋa ghunafta dá ta mnduha dza'a zabapta kaghuni

---

§ 15:55 Ngha ta Isaya 25:8, Huseya 13:14.

ŋa kla tsa skwi dza'a tskafta kuni ya da luwa Ursalima.
⁴ Ala ka nda nza tsi ŋa dza'a vərda i'i katək má, gway taŋ
 ta vgha tsa kawadaga nda i'i.

Skwi ta kumə Pwal ta magay

⁵ Dza'a labla yu ta hadika Mekaduniya, hada dza'a
 sli'afta yu ka labə da nghaghunaghata. ⁶ Kawaka skwi ná,
 dza'a hanavahana yu da kaghuni, ka dza'a zə hada a yu ta
 fwak, ŋa pghay ghuni ta i'i da inda vli ta dza'a yu. ⁷ Va a yu
 ta nghadaghata zekw da kaghuni dazlay wa. Ta kumay yu
 ta hanavata tsəbakw da kaghuni ta graftá yu, ka nda dʋay
 Mgham Lazglafta tsi.

⁸ Ama dza'a nzata hadna yu ma luwa Afisus har ka
 sagha fitika Pentekwat*, ⁹ kabga gunihaguna Lazglafta ta
 watgha buwaŋ ŋa magatá nərma slna, aŋ mndani nda
 ndəgha ghumaha ta lmu nda i'i.

¹⁰ Ka bhadaghabha Timute da kaghuni katsi, ka tsa-
 faranafta kuni ta vgha yaha nzata nda zləŋ mataba ghuni,
 kabga ta magay ta slna Mgham Lazglafta manda ŋa da.
¹¹ Yaha dər wa da hərtətata, ka pghafta kuni nda zdaku
 ka sagha tsi da i'i, kabga ta kzlaykzlay ŋni hadna nda
 zwanama.

¹² Ya manda zwanama mu Apwalus ya ná,
 ndəbanandəba yu ta dzvu katakata má ŋa laba taŋ nda
 zwanama da nghaghunaghata, ama ndanana a kumafta
 maya tsatsi ta labə wu, dza'a labla ma fitik ya da mutsafta
 tsi.

Vlatá hidaku nda ga zgu

¹³ Nzawanza hzleŋa, ka dihavata kuni ma zlghay nda
 ŋuduf, yaha kuni da zləŋ, ka mbra kuni ta vgha. ¹⁴ Ma inda
 skwi ta magə kuni, ka maga kuni nda dʋutá mndu.

* 16:8 Ngha ta Slna gwal ghunay 2:1.

¹⁵ Zwanama da, nda sna kaghuni ta Stefanas nda gwal ga taŋ tani, hahəŋ taŋtaŋa gwal ta zlgħaftá Yesu Kristi ta hadika Akaya, ka fata həŋ ta ghəŋa taŋ ŋa maganató slna ta mnduha Lazglafta. Tsaya ta kəl yu ka mnaghunata kazlay: ¹⁶ Snawasna ta gwadā da mndərga tsa mnduha ya, nda ya da inda gwal ta maga mndərga tsa ŋani slna ya kə'a.

¹⁷ Ta rfu yu katakata nda sagħa i Stefanas nda Fwartinatus nda Akaykus da nghadighata. Nghay da ta həŋ ná, manda skwi kaghuni demdem ya ka yu ta nghay, ¹⁸ kabga lbihalba həŋ ta ŋudufa da nda ŋa ghuni tani. Mndərga tsahaya ma mnduha ná, dina vla glaku ŋa taŋ.

¹⁹ Ta ga zgu Igliz ta hadika Asiya ŋa ghuni. Ta ga zgu i Akilas nda Priskila nda Igliz ma həga ga taŋ tani ŋa ghuni katakata, ma hga Mgham Yesu. ²⁰ Ta ga zgu inda zwanama ŋa ghuni.

Ka gaguvta kuni ta zgu hmətət mataba ghuni sani nda sani.

²¹ I'i Pwal ta vindaghunaftá na ga zgu na nda dzva da.

²² Inda mndu kul dva Mgham Yesu ná, ka nza tsi ka mndu nda ksi'a.

Maranata!† (Mghama ŋni ta sagħa!)

²³ Ka nza zdakatahuda Mgham Yesu nda kaghuni.

²⁴ Dvudva yu ta kaghuni demdem nda ŋudufa da ma ndi'atá vgha mu nda Yesu Kristi.

---

† 16:22 Maranata: Manda mnay kazlay: Mghama ŋni ta sagħa kə'a ya, nda gwadā Grek.

Deftera Lfiċa Dżratawi New Testament in Hdi

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Hdi

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Hdi

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

